

university of
 groningen

Duurzaamheid voor de elite? Een onderzoek naar duurzaam consumptiegedrag, subjectieve statuspositie en mondiale identiteit.

Vertonen mensen met een lage subjectieve statuspositie minder duurzaam consumptiegedrag en kan dit effect verklaard worden door mondiale identiteit?

NAAM: Linde Brunink

S-nummer: s4502841

E-mail: L.J.Brunink@student.rug.nl

Datum: 04-06-2025

Begeleider: Rita Smaniotto

Tweede lezer: René Veenstra

Abstract

De urgentie van de wereldwijde klimaatcrisis vraagt om gedragsverandering op korte termijn, waaronder het tonen van duurzaam consumptiegedrag. Dit onderzoek richt zich op de vraag in hoeverre duurzaam consumptiegedrag samenhangt met subjectieve statuspositie, en of deze relatie verklaard kan worden door mondiale identiteit. Op basis van vooronderzoek werd verwacht dat mensen met een lage subjectieve statuspositie minder duurzaam consumptiegedrag vertonen en dat dit effect deels verklaard kan worden door mondiale identiteit. Voor de empirische toetsing is gebruikgemaakt van data uit het LISS-panel (Langlopende Internet Studies voor de Sociale Wetenschappen), met een uiteindelijke steekproef van 796 Nederlandse respondenten. De analyse is uitgevoerd door middel van een hiërarchische lineaire regressie. De resultaten tonen aan dat mensen met een lage subjectieve statuspositie inderdaad minder duurzaam consumptiegedrag vertonen. Echter verdwijnt dit effect volledig wanneer er gecontroleerd wordt voor geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en inkomen. Mondiale identiteit bleek de relatie tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag niet te verklaren. Wel bleek dat mensen die een sterke mondiale identiteit hebben vaker duurzaam consumptiegedrag vertonen. Deze bevinding uit de resultaten benadrukt het belang van mondiale identiteit als drijfkracht voor duurzaam consumptiegedrag. Toekomstig onderzoek zou zich kunnen richten in hoeverre mondiale identiteit versterkt kan worden, aangezien het duurzaam consumptiegedrag aanmoedigt.

Inhoudsopgave

Abstract	2
1. Inleiding	4
2. Theorieparagraaf	6
2.1 Subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag	6
2.2 De schijnrelatie van mondiale identiteit tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag	8
2.3 Controlevariabelen: leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en inkomen	9
3. Methoden	11
3.1 Data en steekproef	11
3.1.1 Beschrijving van de dataset	11
3.1.2 Vragenlijsten	12
3.1.3 Selectie van de steekproef	13
3.2 Operationalisaties	14
3.3 Analyse Opzet	16
4. Resultaten	17
4.1 Univariate statistieken	17
4.2 Bivariate statistieken	19
4.3 Modevaluatie	20
4.3.1 Modelfit	21
4.3.2 Assumptiecontrole, multicollineariteit en uitbijters	22
4.4 Hypothesetoetsing	23
4.4.1 Toetsing van hypothese 1 en hypothese 2	23
4.4.1 Controlevariabelen	24
5. Conclusie en discussie	27
5.1 Conclusie	27
5.2 Discussie	28
Literatuurlijst	31
Bijlage 1 - Variabele selectie	34
Bijlage 2 - Regressieanalyse	50
Bijlage 3 - Assumptiecontrole, multicollineariteit en uitbijters	60

1. Inleiding

Sneeuw en ijs nemen af, de zeespiegel stijgt en broeikasgassen nemen toe: de impact van de mens op aarde wordt met de dag groter (Dienst Klimaatverandering, z.d.). Het Intergovernment Panel on Climate Change (2018) stelt dat het hoogstwaarschijnlijk is dat de mens de grootste impact op klimaatverandering heeft gehad sinds de 20^e eeuw. De gemiddelde temperatuur op aarde is de laatste 200 jaar met 1,2 graden gestegen (IPCC, 2018). Voor mens en planeet is het daarom noodzakelijk verandering teweeg te brengen op korte termijn. Er zijn meerdere manieren waarop wij deze klimaatverandering kunnen verminderen, ook op individueel niveau. Met autovrij leven, minder vliegen en het eten van een plantaardig dieet kan de persoonlijke CO₂-uitstoot aanzienlijk worden verminderd (Wynes & Nicholas, 2017). Een aanvullende strategie is door het toepassen van duurzaam consumptiegedrag, hetgeen wat centraal staat in dit onderzoek.

Duurzaam consumptiegedrag wordt in dit onderzoek gedefinieerd als het consumeren zonder dat dit nadelig is voor mens en milieu, met specifieke aandacht het verantwoord omgaan met natuurlijke hulpbronnen en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden (Szczepaniak & Szulc-Obłóza, 2024; Myers, 2000; Peano et al., 2019). Voorbeelden van duurzaam consumptiegedrag zijn onder andere het kopen van producten met een Fair Trade- of EKO-keurmerk. Het is van maatschappelijk belang dat duurzaam consumptiegedrag toeneemt, zodat de negatieve gevolgen van klimaatverandering op zowel mens als milieu worden beperkt. Een gebrek aan duurzaam consumptiegedrag leidt namelijk tot uitputting van hulpbronnen en schade aan het milieu, waardoor de toekomst van onze planeet steeds meer onder druk komt te staan (Myers, 2000). Om duurzaam consumptiegedrag in de samenleving beter te begrijpen, is het van belang om te onderzoeken welke sociale kenmerken samenhangen met de mate waarin mensen duurzaam consumeren. Dit onderzoek richt zich op de rol van subjectieve statuspositie en mondiale identiteit in relatie tot duurzaam consumptiegedrag.

Subjectieve statuspositie wordt in dit onderzoek gedefinieerd als de perceptie van een individu van zijn of haar eigen positie in de sociale hiërarchie (Shaked et al., 2016). Wanneer een individu een lage subjectieve statuspositie heeft, voelt hij of zij zich vaak achtergesteld en machteloos tegenover individuen met een hoge subjectieve statuspositie (Piff et al., 2012). Ze hebben het gevoel dat er op hen wordt neergekeken en voelen zich minderwaardig. Lockwood (2018) betoogt dat mensen met een lage subjectieve statuspositie zichzelf vaak als lid van een achtergestelde groep beschouwen. Eerder onderzoek beargumenteerde dat wanneer mensen zich buitengesloten of minderwaardig voelen tegenover andere mensen, ze eerder vatbaar zijn voor rechts-populistische opvattingen (Lockwood, 2018). Rechts-populistische opvattingen bevatten onder andere ook ideeën over duurzaamheidsbeleid, het is een onderdeel ervan.

Bovendien richt dit onderzoek zich op de mogelijk verklarende rol van mondiale identiteit. Mondiale identiteit wordt in dit onderzoek gedefinieerd als het identificeren met de mensheid als geheel (McFarland et al., 2019). Mensen die een sterke mondiale identiteit ervaren, voelen zich sterker verbonden met de gehele mensheid. Uit eerder onderzoek wordt beargumenteerd dat mensen met een lage subjectieve statuspositie vaak een zwakkere mondiale identiteit ervaren (Lockwood, 2018). Bovendien beargumenteerd eerder onderzoek van Reysen en Katzarska-Miller (2012) dat mensen met een sterke mondiale identiteit meer duurzaam consumptiegedrag vertonen. Ze voelen zich een lid van een grote wereldwijde gemeenschap, waardoor ze ook meer verantwoordelijkheid en bezorgdheid voelen voor mensen over de hele wereld, die verder gaan dan lokale of nationale grenzen (Buchan et al., 2011). Het is aannemelijk dat de mate van mondiale identiteit van invloed is op de mate waarin iemand zich verantwoordelijk voelt voor wat er in de wereld en de gemeenschap om zich heen gebeurt.

Het koesteren en behouden van onze planeet en de middelen die zich daarop bevinden is zeer belangrijk. De wereldwijde klimaatcrisis wordt steeds urgenter, waardoor het duidelijk wordt dat er actie ondernomen moet worden. Niet alleen als groep, maar ook als individu. Het is daarom belangrijk om te weten welke individuen minder duurzaam consumptiegedrag vertonen en of dit te maken kan hebben met zijn of haar subjectieve statuspositie en sterkte van mondiale identiteit. Inzicht in welke individuen minder snel geneigd zijn tot het vertonen duurzaam consumptiegedrag en waarom.

Eerder onderzoek richtte zich voornamelijk op de rechtstreekse relatie tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag. Dit onderzoek onderzoekt of mondiale identiteit hier een mogelijk verklarende rol speelt. Door mondiale identiteit te verweven in onderzoek naar de relatie tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag, biedt daarmee een theoretische uitbreiding die mogelijke mechanismen achter duurzaam consumptiegedrag verder kan verhelderen.

Dit leidt tot de volgende probleemstelling:

‘Vertonen mensen met een lage subjectieve statuspositie minder duurzaam consumptiegedrag en kan dit effect verklaard worden door mondiale identiteit?’

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is gebruikgemaakt van data die afkomstig is van het *Longitudinal Internet studies for the Social Sciences* (LISS-panel). Dit panel biedt meerdere vragenlijsten met vragen die gebruikt zijn voor het onderzoek. Er zijn 796 respondenten geselecteerd uit het panel, die op alle relevante vragen antwoord hebben gegeven. Met meerdere multiple lineaire regressieanalyses zijn de hypothesen getoetst en de onderzoeksvraag beantwoord.

2. Theorieparagraaf

In paragraaf 2.1 wordt aan de hand van de eerste hypothese, dat een lage subjectieve statuspositie leidt tot minder duurzaam consumptiegedrag, het hoofdeffect besproken. Hierbij wordt de link gelegd met rechts-populistische opvattingen. In paragraaf 2.2 wordt aan de hand van de tweede hypothese, dat de relatie tussen lage subjectieve statuspositie en het vertonen van minder duurzaam consumptiegedrag kan worden verklaard door de sterkte van mondiale identiteit, het mediatie effect besproken. Tot slot wordt in paragraaf 2.3 de controlevariabelen leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en inkomen besproken.

2.1 Subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag

Individen met een lage subjectieve statuspositie ervaren vaker economische of culturele bedreiging (Gidron & Hall, 2017). Met economische bedreiging wordt bedoeld op de angst voor werkloosheid als gevolg van technologische vooruitgang of economische verandering (Lockwood, 2018). Culturele bedreiging verwijst naar het gevoel van cultuurverlies dat gepaard gaat met globalisering en immigratie (Ostiguy & Casullo, 2017). Rechts-populistische opvattingen spelen in op dit gevoel van bedreiging. Door zich te verzetten tegen immigratie en globalisering, bieden ze een alternatief voor de huidige politiek waar mensen die zich economisch en cultureel bedreigd voelen vaak worden vergeten (Gidron & Hall, 2017).

Rechts-populisme is een politieke stroming die wordt gekenmerkt door enkele centrale opmerkingen. Ten eerste is het gebaseerd op een ideologie waarin de samenleving wordt opgesplitst in twee tegengestelde groepen: het 'gewone volk' en een 'corrupte elite' (Lockwood, 2018). Rechts-populisten vinden dat de politiek een weerspiegeling moet zijn van de wensen van het volk, maar geloven dat in de huidige samenleving juist de belangen van de elite worden opgesteld, terwijl die van het gewone volk worden vergeten (Ostiguy & Casullo, 2017). De elite wordt daarnaast verantwoordelijk gehouden voor negatieve gevolgen van de globalisering en technische ontwikkelingen, waarvan zij volgens rechts-populisten wel profiteren (Lockwood, 2018). Ten tweede wordt rechts-populisme vaak opgesteld als een politiek vol passie en emotie. De opkomst van rechts-populisme wordt deels verklaard door gevoelens van uitsluiting en frustratie onder de zogenoemde 'achterblijvers' in de samenleving, die zich vaak angstig en machteloos voelen (Anderson & Secor, 2022). Deze gevoelens kunnen omslaan in schaamte, wat zich vervolgens vertaalt in woede en haat richting de gezamenlijke vijand: de elite (Salmela & Von Scheve, 2018). Rechts-populistische opvattingen spelen in op deze gevoelens door zich te keren tegen de heersende huidige politieke agenda, waarvan de groep 'achterblijvers' het gevoel hebben dat die hen in de steek laat (Lockwood,

2018). Tot slot zijn rechts-populistische opvattingen vaak klimaatsceptisch en keren ze zich vaak tegen het huidige klimaatbeleid (Lockwood, 2018). Klimaatverandering en het bijbehorende beleid worden gezien als een agenda die door de liberale, kosmopolitische elites wordt opgelegd en waarbij de belangen van het gewone volk worden genegeerd.

De kenmerken van rechts-populistische opvattingen maken ze aantrekkelijk voor mensen met een lage subjectieve statuspositie. Ze richten zich namelijk tegen de gevestigde politieke orde. Daarmee sluit het aan op de gevoelens van mensen met een lage subjectieve statuspositie, die zich niet gehoord voelen door de huidige politieke elite. Rechts-populistische opvattingen geven deze mensen een gevoel van erkenning en duidelijkheid (Lockwood, 2018; Ostiguy & Casullo, 2017).

Zoals eerder benoemd zijn rechts-populistische opvattingen vaak klimaatsceptisch, waardoor duurzaamheidsbeleid geen onderdeel is van rechts-populistische opvattingen. Integendeel, duurzaamheidsbeleid wordt binnen deze stroming vaak neergezet als gedachtegoed van de elite, omdat duurzaamheid wordt gelinkt aan de wetenschap (Lockwood, 2018). Volgens rechts-populistische opvattingen maken klimaatwetenschappers deel uit van de kosmopolitische elite, die de belangen van de gewone burger verloren is. Duurzaamheidsbeleid zou vooral aan de belangen van de elite denken, waardoor het gewone volk zich genegeerd en opzij gezet voelt (Lockwood, 2018). Deze scepsis tegenover duurzaamheidsbeleid is eerder een uitdrukking van de vijandigheid tegenover deze elites, dan een diepgaande afkeer tegen het duurzaamheidsbeleid zelf (Lockwood, 2018). Het idee dat de politiek wordt gedomineerd door de elite, die niet omkijkt naar hun problemen, kan leiden tot een afkeer van de gevestigde politieke agenda, waaronder duurzaamheidsbeleid valt.

Individen die een lage subjectieve statuspositie vertonen dus minder duurzaam consumptiegedrag, omdat dit deel uitmaakt van rechts-populistisch beleid en opvattingen. Mensen met een lage subjectieve statuspositie voelen zich meer aangetrokken door rechts-populistische opvattingen, die vaak sceptisch zijn tegenover duurzaamheidsbeleid, waardoor ze minder vaak duurzaam consumptiegedrag vertonen. Individen die een lage subjectieve statuspositie vertonen dus minder duurzaam consumptiegedrag, omdat dit deel uitmaakt van rechts-populistisch beleid en opvattingen.

Hieruit volgt de volgende hypothese:

Hypothese 1: Mensen met een lage subjectieve statuspositie vertonen minder duurzaam consumptiegedrag.

2.2 De schijnrelatie van mondiale identiteit tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag

Mensen met een lage subjectieve statuspositie voelen zich over het algemeen minder verbonden met de mensheid als geheel (Lockwood, 2018). Dit komt doordat zij meer angst ervaren voor toekomstige mondiale concurrentie en economische bedreigingen voortkomen uit globalisering (McFarland et al., 2019).

In dit onderzoek wordt globalisering opgevat als de toenemende verbondenheid en wederzijdse afhankelijkheid tussen mensen wereldwijd, of ook wel een bewustzijn van de wereld als geheel (Buchan et al., 2009). Volgens de kosmopolitische theorie van Buchan et al. (2009) zorgt globalisering ervoor dat mensen zich minder sterk identificeren met hun eigen plaats, land of etniciteit. In plaats daarvan voelen ze zich meer verbonden met de wereld als geheel. Ze denken minder in termen van ingroup versus outgroup en zien zichzelf eerder als wereldburger dan alleen als lid van hun eigen cultuur (Buchan et al., 2009).

Mensen die vaker in aanraking komen met globalisering en hiervoor openstaan, ontwikkelen dus een sterkere mondiale identiteit. Dit komt doordat globalisering leidt tot meer intercultureel contact, een verhoogd bewustzijn over mondiale kwesties via internationale hulpbronnen en omdat ze een afname ervaren van de afstand tussen mensen uit andere landen (Buchan et al., 2009).

Voor mensen met een lage subjectieve statuspositie, werkt dit net even anders. Zij voelen zich achtergelaten door de effecten van globalisering en hebben het gevoel dat ze de 'losers van de modernisatie' zijn (Lockwood, 2018). Deze individuen ervaren dat zij niet profiteren van globalisering, maar vooral de negatieve gevolgen ervaren. Hierdoor ontwikkelen ze ook meer afkeer tegen globalisering, wat leidt tot een minder sterke mondiale identiteit.

Wanneer mensen zich meer verbonden voelen met de gehele mensheid, zullen ze meer duurzaam consumptiegedrag vertonen (Lee et al., 2015). Deze verbinding geeft namelijk een gevoel van gedeelde verantwoordelijkheid voor onze wereld en mondiale problemen zoals klimaatverandering. Onderzoek van Buchan et al. (2011) heeft aangetoond dat een sterke identificatie met de wereldgemeenschap bijdraagt aan dat mensen meer bereid zijn om bij te dragen aan mondiale doelen, zelfs als dit persoonlijke kosten met zich meebrengt. Duurzaam consumptiegedrag is goed voor het milieu en draagt daarom bij aan de strijd tegen klimaatverandering. Een sterke mondiale identiteit zorgt dus voor meer duurzaam consumptiegedrag. Wanneer iemand een zwakke mondiale identiteit ervaart, zal deze persoon dus ook minder duurzaam consumptiegedrag vertonen.

Concluderen wordt verwacht dat mondiale identiteit de relatie tussen subjectieve statuspositie en duurzame identiteit gedeeltelijk kan verklaren. Mensen met een lage subjectieve statuspositie hebben namelijk een minder sterke mondiale identiteit, wat hun duurzaam consumptiegedrag vermindert. Dit leidt tot de volgende hypothese:

Hypothese 2: De relatie tussen lage subjectieve statuspositie en het vertonen van minder duurzaam consumptiegedrag kan worden verklaard door de sterkte van mondiale identiteit.

2.3 Controlevariabelen: leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en inkomen

In dit onderzoek wordt voor deze vier controlevariabelen gecontroleerd: leeftijd, geslacht, inkomen en opleidingsniveau.

Jongeren ervaren vaak een lagere subjectieve statuspositie dan ouderen. Ze bevinden zich in de beginfase van hun carrière, of zijn nog aan het studeren. Hierdoor hebben ze minder financiële zekerheid en ontvangen ze minder professionele erkenning, waardoor hun subjectieve statuspositie lager is (Nielsen et al., 2015). Daarentegen ervaren ouderen vaak een hogere subjectieve statuspositie, omdat ze door hun stabiele carrière meer respect en erkenning ervaren vanuit de samenleving (Demakakos et al., 2008). Daarnaast vertonen ouderen vaker duurzaam consumptiegedrag dan jongeren, omdat ze meer waarde hechten aan de milieu-impact van hun aankopen (Stolz & Bautista, 2015).

Vrouwen ervaren vaker een lagere subjectieve statuspositie dan mannen. Dit komt door culturele en maatschappelijke vooroordelen die vrouwen associëren met traditionele rollen dan met macht (Rahal et al., 2024). Deze vooroordelen en stereotypen beïnvloeden niet alleen hoe vrouwen door anderen worden gezien, maar ook hoe ze zichzelf zien (Townsend et al., 2024). Bovendien blijkt uit onderzoek dat vrouwen in dezelfde positie als mannen vaak niet gelijk worden behandeld. Ze worden minder vaak serieus genomen, wat bijdraagt aan een verlaagde subjectieve statuspositie (Tabassum & Nayak, 2021). Daarnaast zijn vrouwen vaak bewuster bezig met duurzame consumptiegedrag en milieubewuste attitudes dan mannen (Gifford & Hed, 2014).

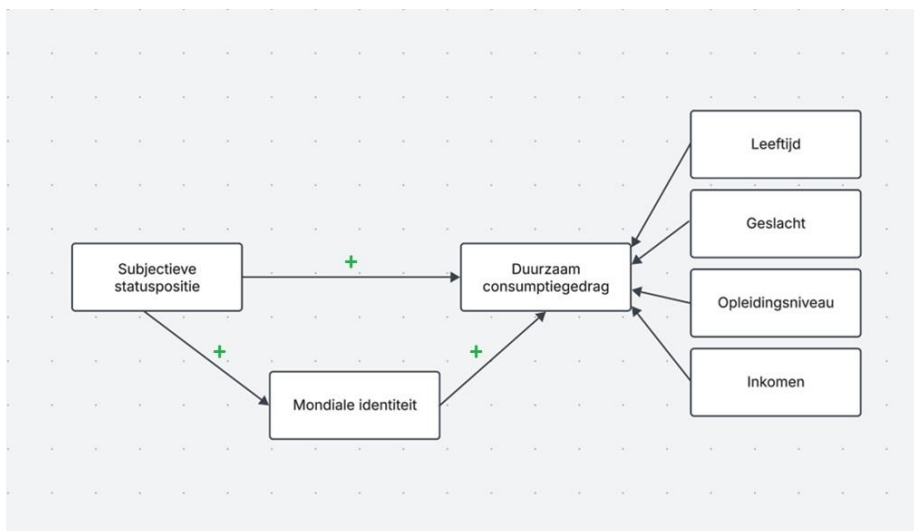
Individen met een lager opleidingsniveau ervaren vaak een lagere subjectieve statuspositie, omdat zij het gevoel hebben lager op de sociale ladder te staan (Nielsen et al., 2015). Dit gevoel wordt versterkt door de perceptie dat hoogopgeleiden op hen neerkijken, wat leidt tot frustratie bij lager opgeleiden (Hoekstra et al., 2024). Bovendien zijn lager opgeleiden vaak minder goed geïnformeerd over duurzaam consumptiegedrag en ervaren zij klimaatverandering als minder urgent

(McCright & Dunlap, 2011). In vergelijking met hoogopgeleiden geloven laagopgeleiden minder in zowel de ernst van klimaatverandering als de impact van individueel handelen op milieuproblemen (McCright & Dunlap, 2011).

Individen met een lager inkomen ervaren vaker een lage subjectieve statuspositie (Nielsen et al., 2015). De theorie van relatieve deprivatie van Runciman (1966) suggereert dat mensen die negatief beïnvloed worden door inkomensongelijkheid, zoals mensen met lage inkomens, een gevoel van minderwaardigheid creëren en zichzelf lager plaatsen in de samenleving (Nolan & Weisstanner, 2022). Inkomen heeft ook invloed op duurzaam consumptiegedrag. Duurzame producten zijn vaak duurder, waardoor individuen met een lager inkomen vaak minder mogelijkheden hebben om duurzaam te consumeren (Lockwood, 2018). Individen met een lager inkomen geven vaak meer prioriteit aan directe economische zorgen, zoals basisbehoeften, waardoor ze minder snel duurzaam consumptiegedrag vertonen dan mensen met een hoger inkomen (Szczepaniak & Szulc-Obłóza, 2024).

Bovenstaande argumentatie leidt tot het volgende onderzoeksmodel:

Figuur 1: Het conceptuele onderzoeksmodel

3. Methoden

3.1 Data en steekproef

3.1.1 Beschrijving van de dataset

De data die in dit onderzoek worden gebruikt, komen uit een dataset van het LISS (Langlopende Internet Studies voor de Sociale Wetenschappen) panel. Het panel is opgericht in 2007 na een willekeurige steekproef door Statistiek Nederland (LISS, 2024). Het LISS panel biedt, via vragenlijsten onder Nederlandse huishoudens, inzichten die van belang zijn voor opdrachtgevers zoals de overheid en wetenschappelijke instellingen. Het panel is erop gericht om verandering in Nederlandse huishoudens over tijd te bekijken. De vragenlijsten bevatten vragen over het dagelijks leven in Nederland, vooral sociaal maatschappelijke onderwerpen die veel gebruikt worden door universiteiten en organisaties. Er zijn bijvoorbeeld vragenlijsten over gezondheid, persoonlijkheid en politieke voorkeur (LISS, 2024).

Het LISS panel bestaat uit 5000 huishoudens verspreid over geheel Nederland. Hieruit volgt een deelnemer populatie van ongeveer 7500 respondenten in de leeftijd van 16 jaar of ouder. Individuen kunnen zich niet zelfstandig aanmelden: het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) kiest de huishoudens uit door middel van een gestratificeerde steekproeftrekking. Per geselecteerd huishouden wordt één contactpersoon aangewezen, het hoofd van het huishouden, die uiteindelijk ook verantwoordelijk is voor het invullen van de vragenlijsten en het regelmatig bijwerken hiervan (LISS, 2024).

Om een zo representatief mogelijke weerspiegeling van de Nederlandse bevolking te bieden, zijn huishoudens uit alle lagen van de samenleving geselecteerd. In het panel zitten individuen met verschillende sociaal demografische kenmerken zoals geslacht, arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau (LISS, 2024). Gezien de opzet van panel is een hoge respons van groot belang, zodat de representativiteit wordt gewaarborgd.

Potentiële deelnemers aan het panel werden in eerste instantie benaderd via een schriftelijke uitnodiging aan huis. Indien hierop geen respons volgde, werden zij telefonisch of face-to-face benaderd. Om deelname te stimuleren, ontvingen de huishoudens een voorschot van 10 euro. Vervolgens ontvingen deelnemers een financiële vergoeding voor iedere ingevulde vragenlijst. Voor deelnemers zonder toegang tot een computer, gaf het Centerdata de mogelijkheid om kosteloos een speciaal ontwikkelde laptop te gebruiken. Deze laptop is speciaal ontwikkeld voor respondenten zonder digitale vaardigheden of ervaring met computers (LISS, 2024). Door deze manier wordt verwacht dat non-respons geminimaliseerd is.

3.1.2 Vragenlijsten

De data van het LISS panel is afkomstig van drie verschillende gegevensbronnen. De eerste zijn achtergrondvariabelen, die bestaan uit sociaaleconomische en demografische kenmerken van de huishoudens, die maandelijks worden bijgewerkt (LISS, 2024). Daarnaast ook de LISS Core Study, een doorlopend onderzoek waarin op meerdere momenten per jaar gegevens worden verzameld van dezelfde groep participanten. Deze Core Study bevat meerdere vragenlijsten over een grote schaal aan onderwerpen, bijvoorbeeld gezondheid, religie en etniciteit, sociale integratie en vrije tijd. Als laatste hebben ze ook nog 'Assembled Studies', waaronder vragenlijsten vallen die zijn uitgevoerd als een betaalde of externe opdracht (LISS, 2024). Binnen het LISS-panel worden gegevens zowel eenmalig als longitudinaal verzameld. Sommige vragenlijsten worden slechts één keer afgenomen, terwijl andere herhaaldelijk en op meerdere momenten worden afgenomen om verandering in tijd te analyseren.

Voor dit onderzoek is gebruikgemaakt van drie vragenlijsten. De eerste vragenlijst die gebruikt wordt is 'Achtergrondvariabelen'. Deze vragenlijst wordt maandelijks ingevuld en geüpdatet door alle actieve deelnemers van het panel. Uit deze vragenlijst zijn de kenmerken huishoudhoofd, geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en netto inkomen gebruikt. De vragenlijsten zijn ingevuld door alle deelnemers van het panel in januari 2022. De tweede vragenlijst die gebruikt wordt in het onderzoek is 'International solidarity', om subjectieve statuspositie en mondiale identiteit te meten. Deze vragenlijst is in november 2022 eenmalig verstuurd naar 5145 deelnemers van 18 jaar en ouder, waarvan 3696 het compleet hebben ingevuld. De vragen die gesteld worden gaan over internationale solidariteit en de Europese Unie. De derde vragenlijst die wordt gebruikt is 'Familie enquête 2017', om duurzaam consumptiegedrag te meten. Deze vragenlijst is in 2017 eenmalig verzonden naar 4447 deelnemers van 18 tot 70 jaar, waarvan 3050 het compleet hebben ingevuld. De vragenlijst geeft een beeld van wat er in Nederland gebeurt en hoe de situatie van Nederlanders is.

3.1.3 Selectie van de steekproef

Vanwege de aard van de dataset was het noodzakelijk om een selectie te maken voor de steekproef. Ten eerste is er geselecteerd op de huishoudhoofden uit de steekproef. Het huishoudhoofd wordt gedefinieerd als de persoon op wiens naam het huur- of koopcontract van de woning staat. In het geval dat dit contract op meerdere namen staat, is het huishoudhoofd degene met het hoogste inkomen. De selectie wordt gemaakt om de onafhankelijkheid tussen observaties te waarborgen. De variabele 'positie' wordt hiervoor gebruikt, uit de vragenlijst 'Achtergrondvariabelen'. Deelnemers die op deze vraag (1) huishoudhoofd hebben geantwoord, zijn meegenomen in de uiteindelijke steekproef. Dit waren 4348 deelnemers.

Daarnaast is er geselecteerd op deelnemers die de vragenlijsten 'Achtergrondvariabelen', 'International solidarity' en 'Familie enquête 2017' toegestuurd hebben gekregen. De eerste lijst is naar iedereen gestuurd, de tweede en derde lijst niet. De respondenten hebben op de eerste vraag van de twee lijsten een score toegediend gekregen die overeenkomt met het jaar en de maand waarin ze de vragenlijst hebben ontvangen. Wanneer de deelnemer een score van 0 kreeg toegediend, heeft dit individu de vragenlijst niet verkregen. Deze score is gebruikt om mensen die de vragenlijsten niet hebben verkregen, te filteren uit de dataset. Hierdoor blijven er uiteindelijk nog 910 respondenten over.

Tot slot is er bij een aantal items nog sprake van een non-respons. Dit kwam voor bij het item 'subjectieve statuspositie' waarbij respondenten deels konden antwoorden met de antwoordopties (88) weet ik niet en (99) wil ik niet zeggen. Dit waren 51 respondenten. Daarnaast kwam dit ook voor bij het item 'mondiale identiteit', waarbij respondenten konden antwoorden met (8) Weet niet en (9) Geen antwoord. Dit waren 35 respondenten. Deze antwoorden zijn gedefinieerd als missende waarden, omdat ze de resultaten van de analyse anders kunnen vertekenen.

De uiteindelijke steekproef omvat 796 respondenten. Alleen deelnemers die antwoord hebben gegeven op alle vragen in de analyse, zijn meegenomen in de steekproef. Deelnemers die één of meerdere antwoorden misten, zijn buiten de berekening gelaten. Dit is gedaan door bij een regressieanalyse te kijken welke deelnemers daadwerkelijk antwoord hebben gegeven op alle vragen.

3.2 Operationalisaties

In dit onderzoek wordt **subjectieve statuspositie** gedefinieerd als de perceptie van een individu van zijn of haar eigen positie in de sociale hiërarchie (Shaked et al., 2016). Aan de hand van deze definitie is de subjectieve statuspositie van respondenten gemeten met de vraag 'Je zou kunnen zeggen dat er mensen zijn die eerder tot de onderlaag van onze maatschappij behoren en mensen die eerder tot de bovenlaag behoren. Hier staat een schaal die loopt van de onderlaag (score 0) tot de bovenlaag (score 10). Waar zou u zichzelf op dit moment plaatsen op deze schaal?' Respondenten konden hierop antwoord geven van (0) onderlaag tot (10) bovenlaag. Hiernaast konden respondenten ook nog de opties (88) weet ik niet en (99) wil niet zeggen invoeren. Deze antwoorden zijn gedefinieerd als missende waarden, waardoor ze niet worden meegenomen in de analyses. Een hoge score op de vraag betekent dat respondenten vinden dat ze een hoge subjectieve statuspositie hebben.

Duurzaam consumptiegedrag wordt in dit onderzoek gedefinieerd als het consumeren zonder dat dit nadelig is voor mens en milieu, met specifieke aandacht het verantwoord omgaan met natuurlijke hulpbronnen en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden (Szczepaniak & Szulc-Obłóza, 2024; Myers, 2000; Peano et al., 2019). Het duurzaam consumptiegedrag van respondenten is aan de hand van de definitie gemeten door aan de hand van twee vragen: 'Zou u kunnen aangeven hoe vaak u of een van uw gezinsleden in de afgelopen 12 maanden voedsel hebt gekocht met keurmerken op het gebied van: Eerlijke handel (bijv. Fair trade, Max Havelaar)?' en 'En op het gebied van natuur en milieu (bijv. EKO Keurmerk)?'. Respondenten konden op beide vragen antwoord geven met de opties (1) nooit (2) een paar keer per jaar (3) maandelijks en (4) wekelijks. De nieuwe schaal met de twee toegevoegde items is zeer betrouwbaar (*Cronbach's alpha* = 0,820). Een hoge score op deze variabele betekent een hoge mate van duurzaam consumptiegedrag.

Mondiale identiteit wordt in dit onderzoek gedefinieerd als het identificeren met de mensheid als geheel (McFarland et al., 2019). Mensen die een sterke mondiale identiteit ervaren, voelen zich meer verbonden met de gehele mensheid. De mondiale identiteit van respondenten wordt aan de hand van de definitie gemeten met de vraag 'In hoeverre voelt u zich betrokken bij de levensomstandigheden van de volgende groep mensen: Mensen over de hele wereld?'. Respondenten konden op deze vraag antwoorden met (1) Zeer sterk (2) Sterk (3) Tot op zekere hoogte (4) Niet zo sterk (5) Helemaal niet. De antwoorden die respondenten konden geven zijn gespiegeld, zodat wanneer iemand een hoge score op variabele heeft, iemand een sterke verbinding met mensen over de gehele wereld voelt. Verder konden mensen ook nog antwoorden met (8) Weet niet en (9) Geen antwoord. Deze twee antwoorden zijn gedefinieerd als missende waarden, waardoor ze niet worden meegenomen in de analyses.

De **leeftijd** van respondenten is gemeten aan de hand van de variabele 'leeftijd', waarbij respondenten hun leeftijd in jaren konden antwoorden. Er zijn hier geen ontbrekende data.

Het **opleidingsniveau** van respondenten is gemeten aan de hand van de variabele 'oplcatt', waarbij respondenten moesten aangeven wat hun hoogste opleiding met diploma was. Respondenten konden hierop antwoorden met de categorieën die door het CBS worden gehanteerd, waarbij (1) Basisonderwijs (2) VMBO (3) HAVO/VWO (4) MBO (5) HBO (6) WO.

Het **geslacht** van respondenten is gemeten aan de hand van de variabele 'geslacht', waarbij respondenten hun geslacht konden antwoorden, waarbij (1) Man (2) Vrouw (3) Anders. Het antwoord (3) Anders is gedefinieerd als missende waarde, omdat er geen respondenten antwoord gaven met deze antwoordoptie. Deze antwoordoptie is dus niet meegenomen in het onderzoek. Verder is de variabele gedummificeerd, waardoor (0) Man en (1) Vrouw.

Het **inkomen** van respondenten is gemeten door respondenten hun persoonlijke netto inkomen in euro's te vragen. Respondenten konden hier hun inkomen in euro's invullen. Wanneer respondenten dit niet hadden ingevuld, werd dit geïmputeerd, wat betekent dat het is geschat op basis van hun bruto inkomen. Oorspronkelijk werden voor het berekenen van het inkomen ontbrekende gegevens gehercodeerd op nul. Dit leidde tot onwaarschijnlijke resultaten. Dit werd voorkomen door de toegerekende waarde voor het netto inkomen toe te voegen vanuit het bruto inkomen, wanneer het netto inkomen niet was ingevuld.

3.3 Analyse Opzet

Voor de statistische analyse is een hiërarchische lineaire regressie uitgevoerd om de twee hypothesen te toetsen. In totaal zijn er vier modellen geschat.

Hypothese één wordt geschat door het eerste en tweede model. Het eerste model schat de invloed van de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie op de afhankelijke variabele duurzaam consumptiegedrag. Het tweede model schat de invloed van de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie en de controlevariabelen leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en inkomen op de afhankelijke variabele duurzaam consumptiegedrag. Hiermee staat het hoofdeffect centraal.

Hypothese twee wordt onder andere geschat door het derde en het vierde model. Het derde model schat de invloed van de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie, de controlevariabelen en de mediërende variabele mondiale identiteit op de afhankelijke variabele duurzaam consumptiegedrag. Tot slot wordt model vier geschat. Hierbij wordt de invloed van subjectieve statuspositie en de controlevariabelen op de mediërende variabele mondiale identiteit gecontroleerd

4. Resultaten

4.1 Univariate statistieken

In tabel 1 zijn de univariate statistieken te zien voor de variabelen die gebruikt worden voor dit onderzoek. De resultaten zijn tot stand gekomen nadat gecontroleerd is op huishoudhoofd en de missende data uit de dataset is verwijderd.

Tabel 1: Univariate beschrijvende statistieken van de variabelen in de analyse. (N=796)

Variabele	Gemiddelde (SD) of percentage	Minimum	Q1	Mediaan	Q3	Maximum
Subjectieve statuspositie	6,31(1,54)	0	6	7	7	10
Duurzaam consumptiegedrag (schaal 2 items)	2,20(0,88)	1	1,5	2	3	4
Mondiale identiteit	2,41(0,85)	1	2	2	3	5
Geslacht (0 = man; 1 = vrouw)	61,8% man 38,2% vrouw	0	0	0	1	1
Leeftijd	57,84(13,65)	22	49	61	69	75
Inkomen	2288,38(1171,17)	0	1600	2200	2750	12260
Opleidingsniveau	4,06(1,43)	1	3	4	5	6

^a Bij nominale variabelen is de frequentieverdeling vermeld in percentages.

Uit tabel 1 blijkt dat respondenten zichzelf een gemiddelde statuspositie toekennen op een schaal van 0 tot en met 10 ($M=6,31$; $SD=1,54$). De mediaan en het derde kwartiel liggen gelijk, namelijk op 7. Dit betekent dat minstens 75% van de respondenten een subjectieve statuspositie lager dan 7 heeft ingevuld en suggereert dat het merendeel van de respondenten zich niet tot de bovenlagen van de samenleving rekent.

Daarnaast blijkt uit tabel 1 dat respondenten zichzelf een gemiddeld duurzaam consumptiegedrag toekennen op een schaal van 1 tot 4 ($M=2,20$; $SD=0,88$). De mediaan is 2, wat betekent dat 50% van de mensen onder de 2 scoort op duurzaam consumptiegedrag. Dit wijst op een relatief laag of gemiddeld duurzaam consumptiegedrag van de respondenten.

Respondenten kennen zichzelf een onder gemiddelde mondiale identiteit toe op een schaal van 1 tot 5 ($M=2,41$; $SD=0,85$). Het gemiddelde ligt net onder het midden van de schaal, wat suggereert dat de meeste respondenten zich in beperkte mate identificeren met mensen over de gehele wereld. De mediaan ligt op 2 en het derde kwartiel ligt op 3, wat suggereert dat de meerderheid van de respondenten maar een beperkte mondiale identiteit hebben.

De verdeling van geslacht onder de respondenten is scheef: 61,8% is man en 38,2% is vrouw. Deze oververtegenwoordiging van mannen is waarschijnlijk het gevolg van de selectie op huishoudhoofd. Deze positie wordt namelijk vaak door mannen ingenomen, waardoor er meer mannen in de steekproef zitten. Hiernaast is er een hoog gemiddelde verdeling op een schaal van 22 tot 75 ($M=57,84$; $SD=13,65$). Aan het eerste kwartiel is te zien dat 75% van de respondenten ouder is dan 49 jaar, wat waarschijnlijk ook weer te maken heeft met het filteren op huishoudhoofd, die behoren vaak tot een oudere bevolkingsgroep.

Inkomen heeft een onder gemiddelde op een schaal van 0 tot 12260 ($M=2288,38$; $SD=1171,17$). De standaarddeviatie is wel hoog, waardoor er dus veel spreiding is rond het gemiddelde.

Opleidingsniveau heeft een hoog gemiddelde op een schaal van 1 tot 6 ($M=4,06$; $SD=1,43$). Dit betekent dat de mensen gemiddeld een relatief hoge opleiding hebben. De mediaan is 4, wat betekent dat 50% van de respondenten een mbo-diploma of hoger heeft. In bijlage 1 is te zien dat de meeste respondenten een MBO of HBO-diploma hebben.

4.2 Bivariate statistieken

Tabel 2: Product-momentcorrelaties van alle variabelen die zijn opgenomen in de analyse

	1.Subject. Statusp.	2.Duurzaam consump.	3.Mondiale identiteit	4.Geslacht	5.Leeftijd	6.Inkomen	7.Opleiding
1.Subjectieve statuspositie	-						
2.Duurzaam consumptie-gedrag (schaal 2 items)	0,129**	-					
3.Mondiale identiteit	0,068	0,201**	-				
4.Geslacht (0= man;1=vrouw)	-0,070*	0,077*	0,111**	-			
5.Leeftijd	0,127**	0,060	0,149**	-0,027	-		
6.Inkomen	0,346**	0,121**	-0,026	-0,229**	0,037	-	
7.Opleidings-niveau	0,273**	0,261**	0,034	-0,005	-0,228**	0,285**	-

** Correlatie is significant bij 0,01

*Correlatie is significant bij 0,05

In tabel 2 zijn de correlaties te zien tussen de verschillende variabelen die gebruikt worden in de analyse. Uit de tabel blijkt dat mensen die een hoge subjectieve statuspositie hebben, meer duurzaam consumptiegedrag vertonen ($r=0,129$; $p<0,01$). De samenhang tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag is positief, maar wel zwak. Dit komt overeen met de eerdere verwachtingen. Mensen met een sterke mondiale identiteit vertonen meer duurzaam consumptiegedrag ($r=0,201$; $p<0,01$). De correlatie is redelijk groot. Daarnaast is er net geen significante samenhang tussen mondiale identiteit en subjectieve statuspositie ($r=0,068$; $p=0,056$).

Opvallend in tabel 2 is de samenhang tussen opleidingsniveau enerzijds en subjectieve statuspositie, duurzaam consumptiegedrag, inkomen en leeftijd anderzijds. Er bestaat namelijk een redelijk hoge samenhang tussen subjectieve statuspositie en opleidingsniveau ($r=0,273$; $p<0,01$). Mensen met een hoog opleidingsniveau ervaren een hogere subjectieve statuspositie. Bovendien vertonen mensen met een hoog opleidingsniveau ook beduidend meer duurzaam consumptiegedrag ($r=0,261$; $p<0,01$).

Ook opvallend in de tabel is dat inkomen een grote samenhang lijkt te hebben met subjectieve statuspositie ($r=0,346$; $p<0,01$). De betekenis hiervan is dat mensen met een hoger inkomen een hogere subjectieve statuspositie ervaren.

De verschillen in samenhang tussen mannen en vrouwen lijken beperkt. De correlaties tussen geslacht en subjectieve statuspositie is namelijk ($r=-0,070$; $p<0,05$), met duurzaam consumptiegedrag

($r=0,077$; $p<0,05$) en met mondiale identiteit ($r=0,101$; $p<0,01$). Dit zijn allemaal zwakke significante correlaties. Vrouwen hebben een lagere subjectieve statuspositie, vertonen vaker duurzaam consumptiegedrag en voelen zich meer verbonden met de gehele mensheid in vergelijking met mannen. De bevindingen komen allemaal overeen met de verwachtingen dat vrouwen een lagere subjectieve statuspositie ervaren en vaker duurzaam consumptiegedrag vertonen. Wel is er een gemiddelde samenhang tussen geslacht en inkomen ($r=-0,229$; $p<0,01$). Vrouwen hebben beduidend een lager inkomen dan mannen.

Leeftijd heeft een kleine en niet significante correlatie met duurzaam consumptiegedrag ($r=0,060$; $p=0,09$). Wel lijkt leeftijd een kleine en significante correlatie te hebben met subjectieve statuspositie ($r=0,127$; $p<0,01$) en mondiale identiteit ($r=0,149$; $p<0,01$). Mensen met een hoge leeftijd hebben dus een hogere subjectieve statuspositie en ervaren meer mondiale identiteit.

4.3 Modelevaluatie

Om de twee hypothesen uit het onderzoek te toetsen, worden er vier multiple regressieanalyses gedaan. De resultaten hiervan zijn te zien in tabel 3.

Ten eerste wordt model 1 geschat, met duurzaam consumptiegedrag als afhankelijke variabele en de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie. Hiermee wordt de invloed van subjectieve statuspositie op duurzaam consumptiegedrag bekeken.

Ten tweede wordt model 2 geschat, met duurzaam consumptiegedrag als afhankelijke variabele en hieraan toegevoegd de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie en de controlevariabelen geslacht, leeftijd, inkomen en opleidingsniveau zijn hieraan toegevoegd. Dit model is geschat om hypothese 1 te toetsen.

Ten derde is model 3 geschat. Hierbij is duurzaam consumptiegedrag de afhankelijke variabele, waarna de controlevariabelen, de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie en de mediërende variabele mondiale identiteit zijn toegevoegd. Dit model is geschat om hypothese 2 deels mee te toetsen.

Tot slot is model 4 geschat. De afhankelijke variabele in dit model is mondiale identiteit. In model 4a wordt gekeken naar de invloed van de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie op mondiale identiteit. In model 4b worden nog eens de controlevariabelen toegevoegd. Dit model is geschat om de mediatie te onderzoeken en dus hypothese 2 deels mee te toetsen.

Voordat de uitkomsten van de regressieanalyses en de hypothesetoetsing besproken worden, wordt er eerst gekeken naar de modelfit, worden de assumpties gecontroleerd en gekeken naar uitbijters. Hier is een uitgebreide omschrijving van te zien in bijlage 3.

4.3.1 Modelfit

In tabel 3 is de modelfit te zien van model 1 t/m 3. Twee belangrijke maten voor de modelfit zijn de R^2 -adjusted en de F-change. Bij de R^2 -adjusted wordt namelijk gekeken hoeveel procent van de afhankelijke variabele (duurzaam consumptiegedrag) wordt verklaard door de toegevoegde variabelen in het model terwijl de F-change of het model de afhankelijke variabele beter verklaart dan het model daarvoor. Hoe hoger, hoe beter. In model 1 wordt 1,5% van de afhankelijke variabele verklaard door de variabele subjectieve statuspositie (R^2 adjusted =0,015). Wanneer de controlevariabelen worden toegevoegd in model 2, wordt dit 8,8% (R^2 adjusted =0,088). Dit betekent dat het model met de toevoeging van de controlevariabelen beter in staat is om duurzaam consumptiegedrag te verklaren. De F-change bevestigt dat, deze is bij model 2 namelijk significant en groter dan bij model 1 ($Fchange(4,790)=16,807$; $p<0,01$). De variabelen leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en inkomen verbeteren het model wanneer deze worden toegevoegd.

In model 3 wordt tot slot de mediërende variabele mondiale identiteit aan het model toegevoegd. Dit zorgt ervoor dat de R^2 adjusted stijgt naar 0,115. 11,5% van de afhankelijke variabele duurzaam consumptiegedrag wordt dus verklaard door het model met de controle variabelen, de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie en de mediërende variabele mondiale identiteit. Dit wijst erop dat mondiale identiteit een goede aanvullende voorspeller is. Dit F-change bevestigt dat, deze wordt groter en is significant wanneer de stap van model 2 naar model 3 gezet wordt ($Fchange(1,789)=25,031$; $p<0,01$) De overige 88,5% wordt door andere factoren, die buiten het model vallen, verklaard.

4.3.2 Assumptiecontrole, multicollineariteit en uitbijters

Bijlage 3 heeft een uitgebreid overzicht van de assumptietoetsing, multicollineariteit en eventuele uitbijters.

Ten eerste wordt er gekeken of de assumpties van de afhankelijke waarden, lineariteit, homoscedasticiteit en normaliteit niet geschonden worden. Uit bijlage 3 kan worden geconcludeerd dat alleen de assumptie van lineariteit geschonden is. Dit is echter niet problematisch. De assumptie van afhankelijke waarden, homoscedasticiteit en normaliteit zijn niet geschonden in het model.

Om te controleren of de onafhankelijke variabelen niet te veel onderlinge samenhang vertonen, wordt er gekeken naar de VIF-scores van de regressieanalyses. De vuistregel hierbij is dat deze niet hoger mogen zijn dan 4. De VIF-scores zijn allemaal net iets groter dan 1 en liggen allemaal onder de 2. Er is daarom geen sprake van multicollineariteit.

Als laatste wordt er nog gekeken of er uitbijters of invloedrijke punten zijn. Dit wordt gedaan door te kijken naar de cook's distance en de leverage. Uiteindelijk zijn er vier uitbijters uit de analyse gehaald, te zien in bijlage 3. Hierna is de analyse nogmaals uitgevoerd. De herhaalde analyse zonder de uitbijters heeft geen grote invloed op de resultaten.

4.4 Hypothesetoetsing

4.4.1 Toetsing van hypothese 1 en hypothese 2

Voor het toetsen van de twee hypothesen die centraal staan in onderzoek is er gekeken naar de regressieanalyses, weergegeven in tabel 3 en tabel 4.

De eerste hypothese luidt als volgt: mensen met een lage subjectieve statuspositie vertonen minder duurzaam consumptiegedrag. Om deze hypothese te toetsen is een multiple lineaire regressie uitgevoerd, waarbij duurzaam consumptiegedrag als afhankelijke variabele is genomen. In model 1 wordt het effect van de afhankelijke variabele subjectieve statuspositie op duurzaam consumptiegedrag getoetst. Uit de toets komt dat subjectieve statuspositie een significant effect heeft op duurzaam consumptiegedrag ($b=0,074$; $p<0,01$). Wanneer we een individu met een lage subjectieve statuspositie (0) vergelijken met iemand met een hoge subjectieve statuspositie (10) is het verschil dat ze scoren op duurzaam consumptiegedrag 0,740. Dit is een behoorlijk groot verschil op een schaal van 1 tot 4. Echter zijn hierbij nog niet de controlevariabelen toegevoegd.

In model 2 zijn naast de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie, ook de controlevariabelen geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en inkomen opgenomen. Door het toevoegen van de controlevariabelen, wordt het effect van subjectieve statuspositie op duurzaam consumptiegedrag beduidend kleiner en niet-significant ($b=0,017$; $p=0,419$). Wanneer we een individu met een lage subjectieve statuspositie (0) vergelijken met iemand met een hoge subjectieve statuspositie (10) is het verschil dat ze scoren op duurzaam consumptiegedrag nog maar 0,170. Dit is een klein en niet-significant effect. Op basis van de resultaten kunnen we hypothese 1 niet bevestigen. Mensen met een lagere subjectieve statuspositie, blijken dus niet significant minder duurzaam consumptiegedrag te vertonen dan mensen met een hogere subjectieve statuspositie.

De tweede hypothese luidt als volgt: de relatie tussen lage subjectieve statuspositie en het vertonen van minder duurzaam consumptiegedrag kan deels worden verklaard door de mate van mondiale identiteit. Om hypothese 2 te toetsen, is er gekeken naar model 2, model 3 en model 4b. In model 4 is de afhankelijke variabele mondiale identiteit.

Ten eerste kan er worden gekeken naar het directe hoofdeffect tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag, te zien in model 2. Eerder werd al vermeld dat er geen sprake was van een significant effect van subjectieve statuspositie op duurzaam consumptiegedrag wanneer er wordt gecontroleerd door de controlevariabelen ($b=0,017$; $p=0,419$). Er is geen sprake van een hoofdeffect.

Ten tweede kan er worden gekeken naar het effect van subjectieve statuspositie op mondiale identiteit. Uit model 4a in tabel 4 blijkt dat er net geen significant effect is van subjectieve statuspositie op mondiale identiteit ($b=0,037$; $p=0,056$). Dit blijft wanneer de controlevariabelen in model 4b worden toegevoegd ($b=0,028$; $p=0,186$). Er is bij deze stap dus geen sprake van een significant effect van subjectieve statuspositie op mondiale identiteit.

Ten derde kan er worden gekeken naar het effect van mondiale identiteit op duurzaam consumptiegedrag. Uit tabel 3 en model 3 blijkt dat hier wel een significant effect is ($b=0,177$; $p<0,01$). Wanneer we een individu met een zwakke mondiale identiteit (1) vergelijken met een individu met een sterke mondiale identiteit (5) is het verschil in duurzaam consumptiegedrag $0,885 - 0,177 = 0,708$. Mondiale identiteit heeft dus een redelijk groot effect op duurzaam consumptiegedrag, wanneer er gecontroleerd wordt door de andere variabelen in het model. Deze stap in het mediatiemodel klopt dus met de verwachting.

Tot slot kan er worden gekeken naar wat het toevoegen van de mediërende variabele doet met de helling van subjectieve statuspositie. In model 2 is het effect van subjectieve statuspositie op duurzaam consumptiegedrag klein en niet significant ($b=0,017$; $p=0,763$). In model 4 is dit effect nog kleiner geworden ($b=0,012$; $p=0,999$). Wanneer we kijken naar de betrouwbaarheidsintervallen in bijlage 2, is er echter weinig verschil tussen de betrouwbaarheidsintervallen van subjectieve status in model 2 en model 3. Het toevoegen van de mediërende variabele heeft dus niet voor een significante afname gezorgd van subjectieve statuspositie op duurzaam consumptiegedrag.

4.4.1 Controlevariabelen.

Uit model twee is te halen dat leeftijd een klein, maar wel significant effect op duurzaam consumptiegedrag ($b=0,008$; $p<0,01$). Wanneer leeftijd met één stap omhoog gaat, gaat duurzaam consumptiegedrag dus met 0,008 omhoog. Wanneer we iemand met een lage leeftijd (22) vergelijken met een hoge leeftijd (75) is het verschil dat ze scoren op duurzaam consumptiegedrag $0,600 - 0,176 = 0,424$. Leeftijd heeft dus wel invloed op duurzaam consumptiegedrag, maar deze invloed beperkt.

Daarnaast heeft geslacht een significant effect op duurzaam consumptiegedrag ($b=0,172$; $p<0,01$). Dit betekent dat vrouwen gemiddeld 0,172 hoger scoren op duurzaam consumptiegedrag. Op een schaal van 1 tot 4 is dit verschil niet groot. Wanneer een respondent een vrouw is, vertoont zij meer duurzaam consumptiegedrag dan een man.

Ook opleidingsniveau heeft een significant effect op duurzaam consumptiegedrag ($b=0,163$; $p<0,01$). Wanneer we een individu met een laag opleidingsniveau (1) vergelijken met een individu

met een hoog opleidingsniveau (6), is het verschil dat ze scoren op duurzaam consumptiegedrag $0,978 - 0,163 = 0,815$. de schaal van 1 tot 4 betreft dit een groot verschil. Wanneer men een hogere opleiding heeft, vertoont men aanzienlijk meer duurzaam consumptiegedrag.

Tot slot heeft de controlevariabele inkomen een niet significant effect op duurzaam consumptiegedrag ($b=0,000$; $p=0,169$). Dit effect is zo klein, omdat inkomen veel waardes kan aannemen en er veel stappen van één gemaakt kunnen worden. Wanneer een inkomen van 0 euro vergeleken wordt met een hoog inkomen van 8000 euro is het verschil in duurzaam consumptiegedrag 0,3441. Op een schaal van 1 tot 4 is dit geen groot verschil. De resultaten wijzen erop dat er geen bewijs is voor een effect van subjectieve statuspositie op duurzaam consumptiegedrag, gecontroleerd voor de andere variabelen in het model. De controlevariabelen leeftijd, geslacht en opleidingsniveau lijken wel allemaal significante voorspellers van duurzaam consumptiegedrag. Inkomen is geen significante voorspeller van duurzaam consumptiegedrag.

Tabel 3: Resultaten van een regressieanalyse met duurzaam consumptiegedrag als afhankelijke, subjectieve statuspositie als onafhankelijke, mondiale identiteit als mediërende variabele en de controle variabelen leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en inkomen.

	Model 1		Model 2		Model 3	
	<i>b</i>	<i>SE</i>	<i>b</i>	<i>SE</i>	<i>b</i>	<i>SE</i>
Intercept	1,741**	0,130	0,845**	0,192	0,583**	0,196
Subjectieve statuspositie	0,074**	0,020	0,017	0,021	0,012	0,021
Leeftijd			0,008**	0,002	0,006*	0,002
Geslacht (0=man;1=vrouw)			0,172**	0,063	0,139*	0,062
Opleidingsniveau			0,163**	0,023	0,155**	0,023
Inkomen			3,926 ^{e-5}	0,000	4,503 ^{e-5}	0,000
Mondiale identiteit					0,177**	0,035
<i>R² adjusted</i>		0,015		0,088		0,115
<i>Partiële F</i>		13,423**		16,807**		25,031**
<i>N</i>		796		796		796

* significant bij $p<0,05$ ** significant bij $p<0,01$

Tabel 4: Resultaten van een regressieanalyse met mondiale identiteit als afhankelijke, subjectieve statuspositie als onafhankelijke variabele en de controle variabelen leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en inkomen.

	Model 4a		Model 4b	
	<i>b</i>	<i>SE</i>	<i>b</i>	<i>SE</i>
Intercept	2,172**	0,126	1,478**	0,190
Subjectieve statuspositie	0,037	0,019	0,028	0,021
Leeftijd			0,010**	0,002
Geslacht (0=man;1=vrouw)			0,189**	0,062
Opleidingsniveau			0,042**	0,023
Inkomen			-3,258 ^{e-5}	0,000
<i>R² adjusted</i>		0,003		0,037
<i>Partiële F</i>		3,668		7,993**
<i>N</i>		796		796

* significant bij $p < 0,05$ ** significant bij $p < 0,01$

5. Conclusie en discussie

De vraag die in dit onderzoek centraal stond is: *'Vertonen mensen met een lage subjectieve statuspositie minder duurzaam consumptiegedrag en kan dit effect verklaard worden door mondiale identiteit?'* In de paragraaf 5.1 wordt de hoofdvraag beantwoord en worden de implicaties besproken. In paragraaf 5.2 worden vervolgens in 'discussie' de beperkingen van het onderzoek besproken met de aanbevelingen voor vervolgonderzoek en beleid.

5.1 Conclusie

In eerder onderzoek stond de invloed van subjectieve statuspositie op duurzaam consumptiegedrag al vaak centraal. Er is echter relatief weinig aandacht voor de rol mondiale identiteit hierop. In dit onderzoek staat de rol van subjectieve statuspositie op duurzaam consumptiegedrag centraal en wordt er gekeken of dit effect verklaard kan worden door de sterkte van mondiale identiteit.

Er werd verwacht dat individuen met een lage subjectieve statuspositie vaker rechts-populistische opvattingen overnemen, waarbij duurzaamheidsbeleid vaak als onbelangrijk wordt gezien en als iets voor de kosmopolitische elite (Lockwood, 2018). Er werd verwacht dat wanneer een individu een lage subjectieve statuspositie heeft, dit individu minder duurzaam consumptiegedrag vertoont. De resultaten van het onderzoek boden echter geen ondersteuning voor de verwachting. Hoewel er in eerste instantie een bivariate relatie tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag leek te zijn, verdween dit wanneer er gecontroleerd werd op leeftijd, geslacht, inkomen en opleidingsniveau. Dit betekent dat de eerste hypothese, waarin werd gesteld dat een lage subjectieve statuspositie leidt tot minder duurzaam consumptiegedrag, niet kan worden ondersteund door de resultaten uit het onderzoek.

Op basis van de literatuur over rechts-populistische opvattingen werd verwacht dat mensen met een lage subjectieve statuspositie minder duurzaam consumptiegedrag zouden vertonen. Zij voelen zich vaker economisch of cultureel bedreigd (Gidron & Hall, 2017), waardoor ze zich uit frustratie en woede vaak tegen de huidige politieke agenda keren (Lockwood, 2018). Duurzaamheidsbeleid en dus duurzaam consumptiegedrag wordt door rechts-populistische opvattingen vaak neergezet als een gedachtegoed voor de elite, waardoor er afkeer tegen kwam (Lockwood, 2018). Dat er geen bewijs is gevonden in de empirische resultaten, zou daarom een aantal verklaringen kunnen hebben. Deze worden besproken in paragraaf 5.2.

Hypothese twee luidt als volgt: de relatie tussen lage subjectieve statuspositie en het vertonen van minder duurzaam consumptiegedrag kan deels worden verklaard door de mate van mondiale identiteit. Er werd verwacht dat mensen met een lage subjectieve statuspositie zich minder

vaak verbonden voelen met de gehele mensheid, doordat ze meer angst ervaren voor toekomstige mondiale concurrentie en economische bedreigingen die komen door globalisering (Lockwood, 2018). Wanneer mensen zich minder verbonden voelen met de gehele mensheid, zullen ze minder snel duurzaam consumptiegedrag vertonen, omdat ze niet de gedeelde verantwoordelijkheid voor onze planeet voelen (Lee et al., 2015). In de hypothese werd uitgegaan dat de relatie tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag verklaard zou kunnen worden door mondiale identiteit. Uit de resultaten blijkt echter dat hier geen sprake van is, omdat er geen relatie was tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag en subjectieve statuspositie en mondiale identiteit. De tweede hypothese uit het onderzoek kan ook niet worden aangenomen.

Ondanks dat de tweede hypothese niet wordt ondersteund, is een belangrijke bevinding in het onderzoek dat wanneer een individu een sterke mondiale identiteit heeft, dit individu vaker duurzaam consumptiegedrag vertoont. Dit wijst erop dat mensen die zich verbonden voelen met de wereld als geheel, eerder geneigd zijn hun consumptiegedrag af te stemmen. Dit bevestigt het eerdere onderzoek, waarin werd aangetoond dat een sterke mondiale identiteit samenhangt met een groter verantwoordelijkheidsgevoel voor mondiale problemen zoals klimaatverandering (Lee et al., 2015; Buchan et al., 2011). Individuen die zichzelf zien als onderdeel van een grotere, wereldwijde gemeenschap zijn mogelijk meer geneigd hun gedrag aan te passen om deze wereld te koesteren. Dit betekent dat verbondenheid met de gehele wereld een krachtige voorspeller is voor duurzaam consumptiegedrag dan subjectieve statuspositie.

5.2 Discussie

De verwachting van tevoren was dat subjectieve statuspositie invloed heeft op het duurzaam consumptiegedrag. Uit de resultaten van het onderzoek bleek er echter geen relatie te zijn tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag. Bovendien was de verwachting dat de relatie tussen subjectieve statuspositie en duurzaam consumptiegedrag deels verklaard zou kunnen worden door mondiale identiteit. Echter lieten de resultaten zien dat deze voorspelling niet klopt. Er zijn een aantal redenen waarom de relaties niet gevonden zijn.

Ten eerste zijn er een aantal beperkingen in het onderzoek, waaronder de representativiteit van de steekproef. Door de selectie op huishoudhoofd, om zo de onafhankelijkheid van de steekproef te waarborgen, is er een overrepresentatie van mensen met een hoge leeftijd en mannelijke respondenten in de steekproef. De gemiddelde leeftijd van het onderzoek was 57,93 jaar, terwijl de gemiddelde leeftijd van de Nederlandse bevolking ligt op 42,4 jaar (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2025a). Daarnaast is er een overrepresentatie aan mannen, omdat het aantal mannen in

het onderzoek 62,1% is, terwijl het aantal mannen en vrouwen in Nederland volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (2025b) ongeveer gelijk ligt. De steekproef is dus niet representatief voor de Nederlandse samenleving.

Een tweede beperking van dit onderzoek betreft het meetinstrument van duurzaam consumptiegedrag. Duurzaam consumptiegedrag werd in dit onderzoek gemeten aan de hand van twee vragen die ingingen op hoe vaak een individu voedsel kocht met keurmerk van eerlijke handel of op gebied van mens en milieu. Hoewel het meetinstrument een aspect van duurzaam consumptiegedrag meet, is het beperkt. Duurzaam consumeren gaat namelijk niet alleen om het kopen van duurzaam voedsel, maar ook om minder consumeren, het kiezen voor producten die langer meegaan, minder verspillen en minder overbodige aankopen doen (Myers, 2000). Een individu die zelden voedsel met een keurmerk koopt, maar wel gerecycled en bewust consumeert, kan alsnog duurzaam consumptiegedrag vertonen. Door het meetinstrument te beperken tot alleen het consumeren van voedsel wat goed is voor mens en milieu, kan het zo zijn dat het duurzaam consumptiegedrag van enkele respondenten is onderschat. Voor vervolgonderzoek is het dus aan te raden om te zoeken naar een nieuw meetinstrument dat duurzaam consumptiegedrag breder meet.

Tot slot is een beperking uit het onderzoek het meetinstrument subjectieve statuspositie. Het gebruikte meetinstrument heeft een maat voor subjectieve statuspositie waarbij mensen zichzelf een score geven op een schaal van 0 tot 10. Dit is een eenvoudige, maar wellicht te beperkte meetmethode om het complexe begrip subjectieve statuspositie te meten. Vanuit de literatuur komt namelijk voort dat een lage subjectieve statuspositie samenhangt met gevoelens van uitsluiting, machteloosheid en schaamte (Anderson & Secor, 2022; Salmela & Von Scheve, 2018), waardoor ze vaker aangetrokken zijn tot rechts-populistische opvattingen (Lockwood, 2018). Dit zijn geladen termen, die niet direct overeenkomen met de simpele inschatting van subjectieve statuspositie die gebruikt wordt in dit onderzoek. In eerder onderzoek is er ook al geprobeerd een goede indicator te vinden voor het meten van een subjectieve statuspositie, echter bleek dit lastig. Het is daarom voor vervolgonderzoek aan te raden om subjectieve statuspositie te meten met een ander meetinstrument, dat zich niet alleen beperkt tot iemands perceptie van sociale status in de samenleving.

Ondanks de beperkingen van het onderzoek biedt het inzicht in het feit dat subjectieve statuspositie minder invloed heeft op duurzaam consumptiegedrag dan er van tevoren was verwacht. Dit betekent dat hoe iemand zichzelf positioneert in de verschillende lagen in de samenleving, geen invloed heeft op het duurzaam consumptiegedrag. Wel lijkt de sterkte van mondiale identiteit invloed te hebben op duurzaam consumptiegedrag. Dit suggereert dat het gevoel onderdeel te zijn van een

mondiale gemeenschap niet alleen een identiteit is, maar ook invloed kan hebben op gedrag. Voor vervolgonderzoek is het daarom interessant om te kijken hoe mondiale identiteit versterkt kan worden, aangezien het blijkbaar duurzaam consumptiegedrag aanmoedigt. In het onderzoek van McFarland et al., (2019) worden hier al een paar factoren genoemd. Zo kan een opvoeding waarin aandacht is voor andere culturen en het leed van mensen wereldwijd mondiale identiteit versterken. Ook onderwijs dat mensen aanmoedigt om over grenzen te kijken speelt een rol. Tot slot kan toegang tot internationale informatie, zoals buitenlands nieuws, ook mondiale identiteit versterken (McFarland et al., 2019). Het is interessant om hier in vervolg nog dieper onderzoek naar te doen, om zo te kijken waardoor mondiale identiteit een voorspeller blijkt van duurzaam consumptiegedrag.

Literatuurlijst

Anderson, B., & Secor, A. (2022). Propositions on right-wing populism: Available, excessive, optimistic. *Political Geography*, 96, 102608. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2022.102608>

Buchan, N. R., Brewer, M. B., Grimalda, G., Wilson, R. K., Fatas, E., & Foddy, M. (2011). Global Social Identity and Global Cooperation. *Psychological Science*, 22(6), 821–828.
<https://doi.org/10.1177/0956797611409590>

Buchan, N. R., Grimalda, G., Wilson, R., Brewer, M., Fatas, E., & Foddy, M. (2009). Globalization and human cooperation. *Proceedings Of The National Academy Of Sciences*, 106(11), 4138–4142.
<https://doi.org/10.1073/pnas.0809522106>

CBS. (2021, 1 december). *Hoe duurzaam is ons gedrag? - Nederland in cijfers 2021*. Hoe Duurzaam Is Ons Gedrag? - Nederland in Cijfers 2021 | CBS. <https://longreads.cbs.nl/nederland-in-cijfers-2021/hoe-duurzaam-is-ons-gedrag/>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2025a). *Leeftijdverdeling*. Centraal Bureau Voor de Statistiek.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/bevolking#:~:text=Gemiddeld%20zijn%20inwoners%20van%20Nederland,en%201970%2C%20de%20naoorlogse%20babyboom.>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2025b). *Leeftijdverdeling*. Centraal Bureau Voor de Statistiek.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/bevolking#:~:text=Gemiddeld%20zijn%20inwoners%20van%20Nederland,en%201970%2C%20de%20naoorlogse%20babyboom.>

Demakakos, P., Nazroo, J., Breeze, E., & Marmot, M. (2008). Socioeconomic status and health: The role of subjective social status. *Social Science & Medicine*, 67(2), 330–340.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2008.03.038>

Dienst Klimaatverandering. (z.d.). *Invloed van de mens*. Klimaat | Climat.
<https://klimaat.be/klimaatverandering/oorzaken/invloed-van-de-mens>

Gidron, N., & Hall, P. A. (2017). The politics of social status: economic and cultural roots of the populist right. *British Journal Of Sociology*, 68(S1). <https://doi.org/10.1111/1468-4446.12319>

Gifford, R., & Hed, A. N. (2014). Personal and social factors that influence pro-environmental concern and behaviour: a review. *International Journal Of Psychology*, 49(3):141-57.
<https://doi.org/10.1002/ijop.12034>

- Hoekstra, A. G., Noordzij, K., De Koster, W., & Van Der Waal, J. (2024). The educational divide in climate change attitudes: Understanding the role of scientific knowledge and subjective social status. *Global Environmental Change*, 86, 102851. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2024.102851>
- IPCC. (2018) *Global Warming of 1.5 °C*. <https://www.ipcc.ch/sr15/>
- Lee, K., Ashton, M. C., Choi, J., & Zachariassen, K. (2015). Connectedness to Nature and to Humanity: their association and personality correlates. *Frontiers in Psychology*, 6. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01003>
- LISS Panel (2024). Centerdata, Tilburg University. <https://www.lissdata.nl/>
- Lockwood, M. (2018) Right-wing populism and the climate change agenda: exploring the linkages. *Environmental Politics*, 27(4), 712-732. <http://proxyub.rug.nl/login?url=http://dx.doi.org/10.1080/09644016.2018.1458411>
- McCright, A. M., & Dunlap, R. E. (2011). Cool dudes: The denial of climate change among conservative white males in the United States. *Global Environmental Change*, 21(4), 1163–1172. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2011.06.003>
- McFarland, S., Hackett, J., Hamer, K., Katzarska-Miller, I., Malsch, A., Reese, G., & Reysen, S. (2019). Global Human Identification and Citizenship: A Review of Psychological Studies. *Advances in Political Psychology*, 6, 141-171. <http://proxy-ub.rug.nl/login?url=http://dx.doi.org/10.1111/pops.12572>
- Myers, N. (2000). Sustainable consumption. *Science*, 287(5462), 2419. <https://doi.org/10.1126/science.287.5462.2419>
- Nielsen, F., Roos, J. M., & Combs, R. (2015). Clues of subjective social status among young adults. *Social Science Research*, 52, 370–388. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2015.02.006>
- p, B., & Weisstanner, D. (2022). Rising income inequality and the relative decline in subjective social status of the working class. *West European Politics*, 45(6), 1206–1230. <https://doi.org/10.1080/01402382.2022.2038892>
- Ostiguy, P., Casullo, M.E., (2017). Left versus right populism: Antagonism and the Social Other. *Paper presented at the 67th Annual Conference of the Political Studies Association, Glasgow, 10-12 April 2017*
- Peano, C., Merlino, V. M., Sottile, F., Borra, D., & Massaglia, S. (2019). Sustainability for Food Consumers: Which Perception? *Sustainability*, 11(21), 5955. <https://doi.org/10.3390/su11215955>

- Piff, P.K., Stancato, D.M., Côté, S., Mendoza-Denton, R., & Keltner, D. (2012). Higher social class predicts increased unethical behavior, *Proc. Natl. Acad. Sci. U.S.A*, 109 (11) 4086-4091, <https://doi.org/10.1073/pnas.1118373109> (2012).
- Rahal, D., Shaw, S. T., Tucker, M. C., & Stigler, J. W. (2024). Status in a psychological statistics class: The role of academic and status-based identities in college students' subjective social status. *Social Psychology Of Education*, 27(4), 1921–1946. <https://doi.org/10.1007/s11218-024-09885-4>
- Reese, G., Proch, J., & Finn, C. (2015). Identification With All Humanity: The role of self-definition and self-investment. *European Journal Of Social Psychology*, 45(4), 426–440. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2102>
- Reysen, S., & Katzarska-Miller, I. (2012). A model of global citizenship: Antecedents and outcomes. *International Journal Of Psychology*, 48(5), 858–870. <https://doi.org/10.1080/00207594.2012.701749>
- Runciman, W. G. (1966). *Relative Deprivation and Social Justice*. <https://katalog.ub.uni-heidelberg.de/titel/66538028>
- Salmela, M., & Von Scheve, C. (2018). Emotional Dynamics of Right- and Left-wing Political Populism. *Humanity & Society*, 42(4), 434–454. <https://doi.org/10.1177/0160597618802521>
- Shaked, D., Williams, M., Evans, M. K., & Zonderman, A. B. (2016). Indicators of subjective social status: Differential associations across race and sex. *SSM - Population Health*, 2, 700–707. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2016.09.009>
- Stolz, J., & Bautista, R. (2015). Corporate sustainability: perception and response by older consumers. *International Journal Of Consumer Studies*, 39(4), 343–351. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12199>
- Szczepaniak, M., & Szulc-Obłóza, A. (2024). Sustainable Consumption Consciousness and Middle-Income Class Affiliation: Theory and Evidence from Poland. *East European Politics And Societies And Cultures*. <https://doi.org/10.1177/08883254231212486>
- Townsend, C. H., Mishra, S., & Kray, L. J. (2024). Not All Powerful People Are Created Equal: An Examination of Gender and Pathways to Social Hierarchy Through the Lens of Social Cognition. *Psychological Science*, 35(9), 962–975. <https://doi.org/10.1177/09567976241260251>
- Wynes, S., & Nicholas, K. A. (2017). The climate mitigation gap: education and government recommendations miss the most effective individual actions. *Environmental Research Letters*, 12(7), 074024. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/aa7541>

Bijlage 1 - Variabele selectie

*Het filteren van de selectie van de steekproef.

*Ten eerste worden alle respondenten die niet huishoudhoofd zijn uit de analyse verwijderd, om zo de afhankelijkheid te verminderen. Uiteindelijk zijn er daarna 4348 respondenten over.

```
DATASET ACTIVATE DataSet1.  
USE ALL.  
COMPUTE filter_$=(positie = 1).  
VARIABLE LABELS filter_$ 'positie = 1 (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.  
EXECUTE.
```

*Ten tweede wordt er gefilterd op respondenten die toegestuurde vragenlijsten hebben ingevuld. Hieruit volgden 910 respondenten.

```
USE ALL.  
COMPUTE filter_$=(positie = 1 & aab22a_m > 1 & ox17a_m > 1).  
VARIABLE LABELS filter_$ 'positie = 1 & aab22a_m > 1 & ox17a_m > 1 (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.  
EXECUTE.
```

*Het operationaliseren van de variabelen.

*Duurzaam consumptiegedrag

*Oorspronkelijke variabele: De oorspronkelijke variabelen van de afhankelijke variabele 'duurzaam consumptiegedrag' zijn de items 'ox17a160' en 'ox17a161'. Dit waren de volgende vragen: 'Zou u kunnen aangeven hoe vaak u of een van uw gezinsleden in de afgelopen 12 maanden voedsel hebt gekocht met keurmerken op gebied van: Eerlijke handel (bijv. Fair trade, Max Havelaar)?' (ox17a160) en 'En op het gebied van natuur en milieu (bijv. EKO keurmerk)?' (ox17a161). Op beide vragen konden respondenten antwoorden met (1) nooit (2) een paar keer per jaar (3) maandelijks en (4) wekelijks.

*Bekijken van de frequentieverdeling van de oorspronkelijke variabelen

```
FREQUENCIES VARIABLES=ox17a160 ox17a161  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

Statistics

		ox17a160 Please indicate how often you or one of your family members purchased food with one of the following quality marks in the past 12 months:	ox17a161 What about in the area of nature and environment (e.g. EKO Keurmerk)?
N	Valid	908	908
	Missing	2	2
Std. Error of Mean		,031	,032
Std. Deviation		,936	,973
Minimum		1	1
Maximum		4	4

Frequency Table

ox17a160 Please indicate how often you or one of your family members purchased food with one of the following quality marks in the past 12 months:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 Never	231	25,4	25,4	25,4
	2 A few times per year	386	42,4	42,5	68,0
	3 Every month	191	21,0	21,0	89,0
	4 Every week	100	11,0	11,0	100,0
	Total	908	99,8	100,0	
Missing	System	2	,2		
Total		910	100,0		

ox17a161 What about in the area of nature and environment (e.g. EKO Keurmerk)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 Never	250	27,5	27,5	27,5
	2 A few times per year	361	39,7	39,8	67,3
	3 Every month	184	20,2	20,3	87,6
	4 Every week	113	12,4	12,4	100,0
	Total	908	99,8	100,0	
Missing	System	2	,2		
Total		910	100,0		

*Bijwerking op de variabele: De twee items 'ox17a160' en 'ox17a161' zijn samengevoegd om zo de variabele 'duurzaam_consumptie' te maken. Het gemiddelde van de twee items is genomen, zodat er nog steeds een schaal is die loopt van 1 t/m 4. Daarna is

er nog gekeken of de nieuwe schaal wel betrouwbaar is met behulp van de Cronbach's Alpha.

*Nieuwe variabele duurzaam_consumptie

```
COMPUTE Duurzame_consumptie=(ox17a160 + ox17a161) / 2.
EXECUTE.
```

*Cronbach's alpha van de twee items

```
RELIABILITY
/VARIABLES=ox17a160 ox17a161
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA
/SUMMARY=TOTAL.
```

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	908	99,8
	Excluded ^a	2	,2
	Total	910	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,806	2

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ox17a160 Please indicate how often you or one of your family members purchased food with one of the following quality marks in the past 12 months:	2,18	,946	,676	.
ox17a161 What about in the area of nature and environment (e.g. EKO Keurmerk)?	2,18	,875	,676	.

*Uit de betrouwbaarheidsanalyse volgt een hoge en goede Cronbach's alpha ($\alpha = 0,806$). De items zijn dus betrouwbaar genoeg om te gebruiken en om een nieuwe schaal te vormen.

*Uiteindelijke variabele: De uiteindelijke variabele is duurzaam_consumptie. Waarbij een hoge score betekent dat iemand vaker een duurzaam consumptiegedrag vertoont.

*Frequentieverdeling van de uiteindelijke variabele 'duurzaam_consumptie':

```
FREQUENCIES VARIABLES=Duurzame_consumptie
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN MEAN MEDIAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

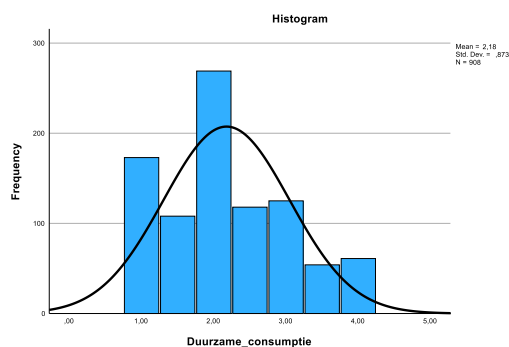
Statistics

Duurzame_consumptie

N	Valid	908
	Missing	2
Mean		2,1762
Std. Error of Mean		,02898
Median		2,0000
Std. Deviation		,87335
Minimum		1,00
Maximum		4,00

Duurzame_consumptie

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	173	19,0	19,1	19,1
	1,50	108	11,9	11,9	30,9
	2,00	269	29,6	29,6	60,6
	2,50	118	13,0	13,0	73,6
	3,00	125	13,7	13,8	87,3
	3,50	54	5,9	5,9	93,3
	4,00	61	6,7	6,7	100,0
	Total	908	99,8	100,0	
Missing	System	2	,2		
Total		910	100,0		

*De variabele duurzaam consumptiegedrag is redelijk normaal verdeeld. Dit is te zien in de

histogram. Er zijn veel respondenten die 2 scoren, namelijk 269. Het gemiddelde is 2,18 en de mediaan is 2. Dit betekent dat de meeste respondenten een paar keer per jaar duurzaam consumptiegedrag vertonen.

*Subjectieve statuspositie

*Oorspronkelijke variabele: De oorspronkelijke variabele van de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie is aab22a312. Subjectieve statuspositie is gemeten door de vraag 'Je zou kunnen zeggen dat er mensen zijn die eerder tot aan de onderlaag van onze maatschappij behoren en mensen die eerder tot de bovenlaag behoren. Hier staat een schaal die loopt van onderlaag (score 0) tot de bovenlaag (score 10). Waar zou u zichzelf op dit moment plaatsen op de schaal?' Respondenten konden hierop antwoord geven van 0 (onderlaag) tot en met 10 (bovenlaag). Daarnaast was het nog een optie om (88) weet ik niet en (99) wil ik niet zeggen in te vullen.

*Frequentieverdeling van de oorspronkelijke variabele 'aab22a312'

```
FREQUENCIES VARIABLES=aab22a312
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN MEAN MEDIAN
/ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

Statistics

aab22a312 One could say that there are people who belong more to the lower layer of society, and people who belong more to the upper layer. [...] Where would you place yourself on this scale right now?

N	Valid	899
	Missing	11
Mean		11,01
Std. Error of Mean		,649
Median		7,00
Std. Deviation		19,453
Minimum		0
Maximum		99

aab22a312 One could say that there are people who belong more to the lower layer of society, and people who belong more to the upper layer. [...] Where would you place yourself on this scale right now?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0 0 lower layer of society	10	1,1	1,1	1,1
	1 1	7	,8	,8	1,9
	2 2	9	1,0	1,0	2,9
	3 3	18	2,0	2,0	4,9
	4 4	38	4,2	4,2	9,1
	5 5	134	14,7	14,9	24,0

	6 6	186	20,4	20,7	44,7
	7 7	301	33,1	33,5	78,2
	8 8	124	13,6	13,8	92,0
	9 9	13	1,4	1,4	93,4
	10 10 upper layer of society	8	,9	,9	94,3
	88 don't know	42	4,6	4,7	99,0
	99 don't want to say	9	1,0	1,0	100,0
	Total	899	98,8	100,0	
Missing	System	11	1,2		
Total		910	100,0		

*Bijwerking van de variabele: De antwoordopties (88) weet ik niet en (99) wil ik niet zeggen zijn gedefinieerd als missende waarden, zodat er geen verkeerde conclusies worden getrokken uit de analyse. Er is een nieuwe variabele aangemaakt zonder deze waarden: 'subjectieve_statusp'

RECODE aab22a312 (0 thru 10=Copy) (ELSE=SYSMIS) INTO subjectieve_statusp.
EXECUTE.

*Frequentieverdeling van de nieuwe variabele 'subjectieve_statusp':

FREQUENCIES VARIABLES=subjectieve_statusp
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN MEAN MEDIAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.

Frequencies

Statistics

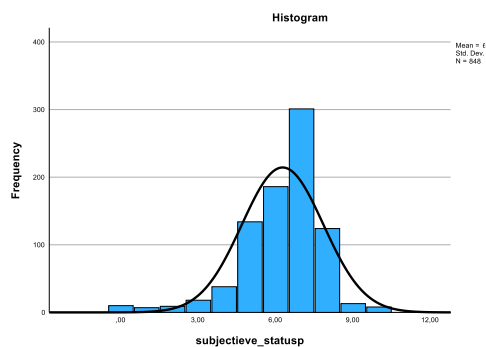
subjectieve_statusp

N	Valid	848
	Missing	62
Mean		6,2653
Std. Error of Mean		,05419
Median		7,0000
Std. Deviation		1,57807
Minimum		,00
Maximum		10,00

subjectieve_statusp

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	10	1,1	1,2	1,2
	1,00	7	,8	,8	2,0
	2,00	9	1,0	1,1	3,1
	3,00	18	2,0	2,1	5,2
	4,00	38	4,2	4,5	9,7
	5,00	134	14,7	15,8	25,5

	6,00	186	20,4	21,9	47,4
	7,00	301	33,1	35,5	82,9
	8,00	124	13,6	14,6	97,5
	9,00	13	1,4	1,5	99,1
	10,00	8	,9	,9	100,0
	Total	848	93,2	100,0	
Missing	System	62	6,8		
Total		910	100,0		

*De variabele 'subjectieve statuspositie' is redelijk normaal verdeeld wanneer we kijken naar het histogram, maar wel met een rechts-scheve verdeling. Wanneer er gekeken wordt naar de mediaan wordt dit ook bevestigd. Deze is namelijk 7 en het gemiddelde is 6,26. Dit duidt op een rechts-scheve verdeling.

*Mondiale identiteit

*Oorspronkelijke variabele: De oorspronkelijke variabele van de mediërende variabele mondiale identiteit is het item aab22a155. Bij dit item was de vraag: 'In hoeverre voelt u zich betrokken bij de levensomstandigheden van het volgende groep mensen: Mensen over de hele wereld?'. Respondenten konden op deze vraag antwoorden met (1) Zeer sterk (2) Sterk (3) Tot op zekere hoogte (4) Niet zo sterk (5) Helemaal niet. Bovendien konden respondenten ook antwoorden met (8) Weet ik niet en (9) Geenantwoord.

*Frequentieverdeling van de oorspronkelijke variabele 'aab22a155'

```
FREQUENCIES VARIABLES=aab22a155
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN MEAN MEDIAN
/ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

Statistics

aab22a155 To what extent do you feel involved in the living conditions of the following groups of people? People around the world

N	Valid	909
	Missing	1
Mean		3,80

Std. Error of Mean	,041
Median	4,00
Std. Deviation	1,246
Minimum	1
Maximum	9

aab22a155 To what extent do you feel involved in the living conditions of the following groups of people? People around the world

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 Very strongly	7	,8	,8	,8
	2 Strongly	47	5,2	5,2	5,9
	3 To some degree	366	40,2	40,3	46,2
	4 Not very strongly	311	34,2	34,2	80,4
	5 Not at all	143	15,7	15,7	96,1
	8 don't know	21	2,3	2,3	98,5
	9 no answer	14	1,5	1,5	100,0
	Total	909	99,9	100,0	
Missing	System	1	,1		
Total		910	100,0		

*Bijwerking van de variabele: Er is een nieuwe variabele aangemaakt, genaamd 'mondiale_identiteit'. Deze is gespiegeld, zodat een hoge score ook een sterke mondiale identiteit betekent. Vervolgens zijn de waardes (8) Weet niet en (9) Geen antwoord gedefinieerd, zodat er geen verkeerde conclusies worden getrokken uit de analyses.

RECODE aab22a155 (1=5) (2=4) (4=2) (5=1) (3=3) (ELSE=SYSMIS) INTO Mondiale_identiteit.
EXECUTE.

*Frequentieverdeling van de nieuwe variabele 'mondiale_identiteit':

```
FREQUENCIES VARIABLES=Mondiale_identiteit
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN MEAN MEDIAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

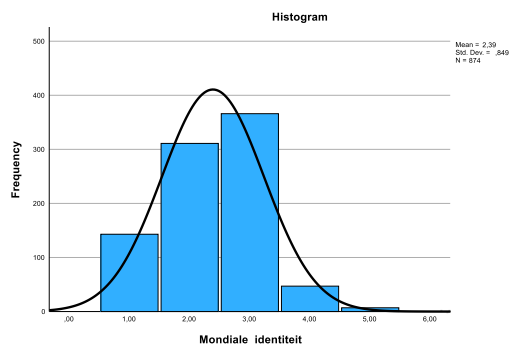
Statistics

Mondiale_identiteit

N	Valid	874
	Missing	36
Mean		2,3867
Std. Error of Mean		,02872
Median		2,0000
Std. Deviation		,84902
Minimum		1,00
Maximum		5,00

Mondiale_identiteit

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	143	15,7	16,4	16,4
	2,00	311	34,2	35,6	51,9
	3,00	366	40,2	41,9	93,8
	4,00	47	5,2	5,4	99,2
	5,00	7	,8	,8	100,0
	Total	874	96,0	100,0	
Missing	System	36	4,0		
Total		910	100,0		

*De variabele 'mondiale identiteit' heeft een normale verdeling. Dit is te zien in de histogram. Het gemiddelde is 2,39 met een standaarddeviatie van 0,849. Dit duidt erop dat de meeste respondenten zich (2) niet zo sterk en (3) tot op zekere hoogte verbonden voelen met de mensen over de gehele wereld. Het valt op dat weinig respondenten (5) zeer sterk antwoorden, ter verduidelijking maar 7. Dit duidt erop dat weinig respondenten zich sterk verbonden voelen met mensen over de gehele wereld.

*Leeftijd

*Oorspronkelijke variabele: De oorspronkelijke variabele van de controlevariabele 'leeftijd' is 'age'. Bij de variabele leeftijd konden respondenten hun leeftijd in jaren invullen.

*Frequentieverdeling van de oorspronkelijke variabele 'leeftijd'

```
FREQUENCIES VARIABLES=leeftijd
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN MEAN MEDIAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

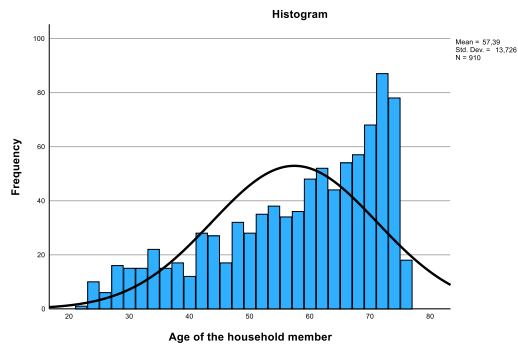
Frequencies

Statistics

leeftijd Age of the household member

N	Valid	910
	Missing	0
Mean		57,39

Std. Error of Mean	,455
Median	61,00
Std. Deviation	13,726
Minimum	22
Maximum	75

*De variabele 'leeftijd' heeft een rechtsscheve verdeling en heeft een gemiddelde van 57,39 en een standaarddeviatie van 13,726. De mediaan is 61.

*Bijwerking van de variabele: Er zijn geen bijwerkingen uitgevoerd op deze variabele.

*Geslacht

*Oorspronkelijke variabele: De oorspronkelijke variabele voor de controle variabele geslacht heet ook 'Geslacht'. Bij de variabele geslacht konden respondenten hun geslacht invullen, waarbij (1) Man (2) Vrouw en (3) Anders.

*Frequentieverdeling van de oorspronkelijke variabele 'geslacht'

```
FREQUENCIES VARIABLES=geslacht
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN MEAN MEDIAN
/ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

Statistics

geslacht Gender

N	Valid	910
	Missing	0
Mean		1,39
Std. Error of Mean		,016
Median		1,00
Std. Deviation		,488
Minimum		1
Maximum		2

geslacht Gender

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 Male	554	60,9	60,9	60,9
	2 Female	356	39,1	39,1	100,0
	Total	910	100,0	100,0	

*Bijwerking van de variabele: Geslacht is gehercodeerd naar een dummyvariabele, waarbij (0) Man en (1) Vrouw. (3) Anders is weggelaten, omdat niemand deze optie heeft gekozen. De nieuwe variabele heet 'geslacht_dummy'.

RECODE geslacht (1=0) (2=1) (ELSE=SYSMIS) INTO geslacht_dummy.

EXECUTE.

*Frequentieverdeling van de nieuwe variabele 'geslacht_dummy'

```
FREQUENCIES VARIABLES=geslacht_dummy
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN MEAN MEDIAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

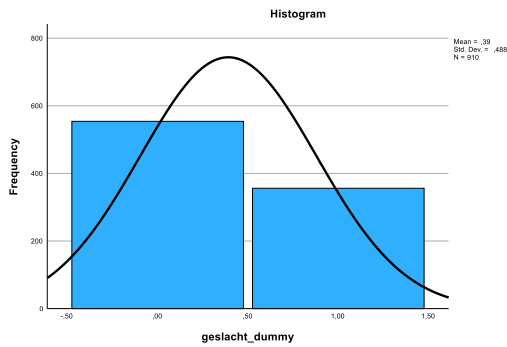
Statistics

geslacht_dummy

N	Valid	910
	Missing	0
Mean		,3912
Std. Error of Mean		,01619
Median		,0000
Std. Deviation		,48829
Minimum		,00
Maximum		1,00

geslacht_dummy

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	554	60,9	60,9	60,9
	1,00	356	39,1	39,1	100,0
	Total	910	100,0	100,0	

*Bij de variabele geslacht valt op dat er meer (0) mannen dan (1) vrouwen zijn. Mannen maken namelijk 60,9% uit van de vragenlijst, vrouwen 39,1%. Dit komt waarschijnlijk doordat er gecontroleerd wordt op huishoudhoofd, wat vaak mannen zijn.

*Opleidingsniveau

*Oorspronkelijke variabele: De oorspronkelijke variabele van opleidingsniveau is oplcat, waarbij respondenten aangeven wat hun hoogste opleiding met een behaalde diploma is. Respondenten konden hierop reageren met de categorieën die door het CBS worden gehanteerd, waarbij (1) Basisonderwijs (2) VMBO (3) HAVO/VWO (4) MBO (5) HBO en (6) WO.

*Frequentietabel van de oorspronkelijke variabele 'oplcat'

```
FREQUENCIES VARIABLES=oplcat
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN MEAN MEDIAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

Statistics

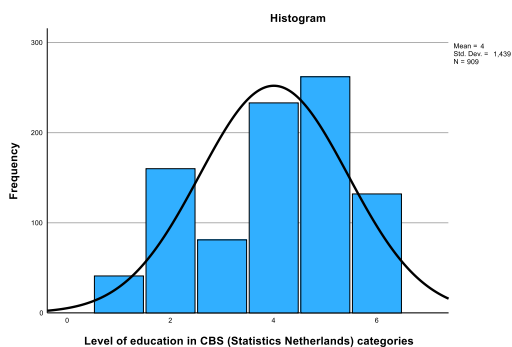
oplcat Level of education in CBS
(Statistics Netherlands) categories

N	Valid	909
	Missing	1
Mean		4,00
Std. Error of Mean		,048
Median		4,00
Std. Deviation		1,439
Minimum		1
Maximum		6

oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 primary school	41	4,5	4,5	4,5

	2 vmbo (intermediate secondary education, US: junior high school)	160	17,6	17,6	22,1
	3 havo/vwo (higher secondary education/preparatory university education, US: senior high school)	81	8,9	8,9	31,0
	4 mbo (intermediate vocational education, US: junior college)	233	25,6	25,6	56,7
	5 hbo (higher vocational education, US: college)	262	28,8	28,8	85,5
	6 wo (university)	132	14,5	14,5	100,0
	Total	909	99,9	100,0	
Missing	System	1	,1		
Total		910	100,0		

*Bij de variabele opleidingsniveau hebben de meeste mensen een MBO (233) of HBO (262) diploma behaald. Er zijn weinig mensen die alleen de basisschool hebben afgerond (41) of alleen een hbo/vwo-diploma hebben (81) gehaald. De variabele is rechtsscheef verdeeld, te zien aan het histogram.

*Bijwerking van de variabele: Er zijn geen bijwerkingen gemaakt op de variabele.

*Inkomen

*Oorspronkelijke variabele: De oorspronkelijke variabele voor inkomen is 'nettoink_f'. Bij deze variabele konden respondenten hun inkomen in euro's invullen. Wanneer dit niet was ingevuld, werd dit geïmputeerd vanaf het antwoord op de variabele brutotoink.

*Frequentieverdeling van de oorspronkelijke variabele 'nettoink_f'

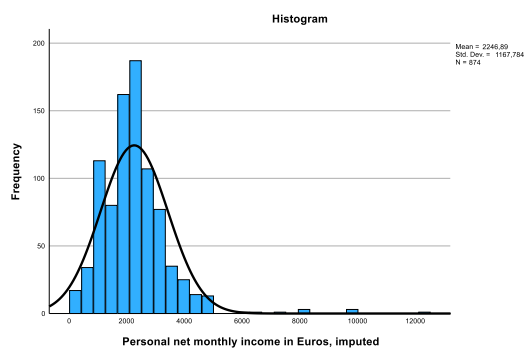
```
FREQUENCIES VARIABLES=nettoink_f
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN MEAN MEDIAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

Statistics

nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

N	Valid	874
	Missing	36
Mean		2246,89
Std. Error of Mean		39,501
Median		2150,00
Std. Deviation		1167,784
Minimum		0
Maximum		12260

*De variabele inkomen heeft een redelijk normale verdeling wanneer we kijken naar het histogram. Het gemiddelde is 2246,89 met een standaarddeviatie van 1167,784.

*Bijwerken van de variabele: Er zijn geen bijwerkingen gemaakt op de variabele.

*Het filteren op deelnemers die op alle items hebben geantwoord die meegenomen zijn in de analyse.

REGRESSION

```

/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) TOLERANCE(.0001)
/NOORIGIN
/DEPENDENT Duurzame_consumptie
/METHOD=ENTER subjectieve_statusp Mondiale_identiteit geslacht_dummy leeftijd nettoink_f
oplcat

```

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	oplcat Level of education in CBS (Statistics	.	Enter

Netherlands) categories, geslacht_dummy, Mondiale_identiteit, leeftijd Age of the household member, subjectieve_statusp, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed ^b		
--	--	--

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. All requested variables entered.

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,349 ^a	,122	,115	,82689

a. Predictors: (Constant), oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, geslacht_dummy, Mondiale_identiteit, leeftijd Age of the household member, subjectieve_statusp, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

b. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	74,690	6	12,448	18,206	<,001 ^b
	Residual	539,477	789	,684		
	Total	614,167	795			

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. Predictors: (Constant), oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, geslacht_dummy, Mondiale_identiteit, leeftijd Age of the household member, subjectieve_statusp, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients B	Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1	(Constant)	,583	,196		2,970	,003
	subjectieve_statusp	,012	,021	,022	,585	,559
	Mondiale_identiteit	,177	,035	,171	5,003	<,001
	geslacht_dummy	,139	,062	,077	2,221	,027
	leeftijd Age of the household member	,006	,002	,089	2,519	,012
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	4,503E-5	,000	,060	1,603	,109
	oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,155	,023	,253	6,819	<,001

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	1,2865	3,0656	2,2054	,30651	796
Residual	-1,85344	2,33051	,00000	,82376	796
Std. Predicted Value	-2,998	2,806	,000	1,000	796
Std. Residual	-2,241	2,818	,000	,996	796

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

RECODE RES_1 (MISSING=0) (ELSE=1) INTO obs.
EXECUTE.

*Het uiteindelijke filter voor de steekproef, met 796 respondenten.

USE ALL.
COMPUTE filter_\$=(positie = 1 & aab22a_m > 1 & ox17a_m > 1 & obs = 1).
VARIABLE LABELS filter_\$ 'positie = 1 & aab22a_m > 1 & ox17a_m > 1 & obs = 1 (FILTER)'.
VALUE LABELS filter_\$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.
FORMATS filter_\$ (f1.0).
FILTER BY filter_\$.
EXECUTE.

Bijlage 2 - Regressieanalyse

*Univariate statistieken: Hieronder zijn de univariate statistieken weergegeven voor alle variabelen in het onderzoek. De frequentietabellen (zonder geslacht) zijn verwijderd, omdat deze niet relevant zijn voor de univariate statistieken.

```
FREQUENCIES VARIABLES=Duurzame_consumptie subjectieve_statusp Mondiale_identiteit
  geslacht_dummy
  leeftijd nettoink_f oplcat
  /NTILES=4
  /STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM SEMEAN MEAN
  /ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

Statistics

		Duurzame_consumptie	subjectieve_statusp	Mondiale_identiteit	geslacht_dummy	leeftijd Age of the household member	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	oplcac Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories
N	Valid	796	796	796	796	796	796	796
	Missing	0	0	0	0	0	0	0
Mean		2,2054	6,3078	2,4070	,3819	57,84	2288,38	4,06
Std. Error of Mean		,03115	,05456	,03002	,01723	,484	41,511	,051
Std. Deviation		,87894	1,53925	,84684	,48616	13,652	1171,170	1,433
Minimum		1,00	,00	1,00	,00	22	0	1
Maximum		4,00	10,00	5,00	1,00	75	12260	6
Percentile 25		1,5000	6,0000	2,0000	,0000	49,00	1600,00	3,00
s	50	2,0000	7,0000	2,0000	,0000	61,00	2200,00	4,00
	75	3,0000	7,0000	3,0000	1,0000	69,00	2750,00	5,00

Frequency Table

geslacht_dummy

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	492	61,8	61,8	61,8
	1,00	304	38,2	38,2	100,0
	Total	796	100,0	100,0	

*Bivariatie statistieken: Om de samenhang tussen de verschillende variabelen te controleren, wordt de volgende analyse gedaan:

CORRELATIONS

/VARIABLES=subjectieve_statusp Duurzame_consumptie Mondiale_identiteit geslacht_dummy leeftijd

/PRINT=TWOTAIL NOSIG FULL

/MISSING=PAIRWISE.

Correlations

Correlations

		subjectieve_statusp	Duurzame_consumptie	Mondiale_identiteit	geslacht_dummy	leeftijd Age of the household member	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	oplcats Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories
subjectieve_statusp	Pearson Correlation	1	,129**	,068	-,070*	,127**	,346**	,273**
	Sig. (2-tailed)		<,001	,056	,049	<,001	<,001	<,001
	N	796	796	796	796	796	796	796
Duurzame_consumptie	Pearson Correlation	,129**	1	,201**	,077*	,060	,121**	,261**
	Sig. (2-tailed)	<,001		<,001	,030	,091	<,001	<,001
	N	796	796	796	796	796	796	796
Mondiale_identiteit	Pearson Correlation	,068	,201**	1	,111**	,149**	-,026	,034
	Sig. (2-tailed)	,056	<,001		,002	<,001	,460	,334
	N	796	796	796	796	796	796	796
geslacht_dummy	Pearson Correlation	-,070*	,077*	,111**	1	-,027	-,229**	-,005
	Sig. (2-tailed)	,049	,030	,002		,454	<,001	,887
	N	796	796	796	796	796	796	796
leeftijd Age of the household member	Pearson Correlation	,127**	,060	,149**	-,027	1	,037	-,228**
	Sig. (2-tailed)	<,001	,091	<,001	,454		,302	<,001
	N	796	796	796	796	796	796	796
nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	Pearson Correlation	,346**	,121**	-,026	-,229**	,037	1	,285**
	Sig. (2-tailed)	<,001	<,001	,460	<,001	,302		<,001
	N	796	796	796	796	796	796	796
oplcats Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	Pearson Correlation	,273**	,261**	,034	-,005	-,228**	,285**	1
	Sig. (2-tailed)	<,001	<,001	,334	,887	<,001	<,001	
	N	796	796	796	796	796	796	796

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

*Hierbij is geslacht ook als continue variabele beschouwd.

*Regressie analyse model 1:

*Model 1: Duurzaam consumptiegedrag als afhankelijke variabele met de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie.

```
REGRESSION
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA CHANGE
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) TOLERANCE(.0001)
/NOORIGIN
/DEPENDENT Duurzame_consumptie
/METHOD=ENTER subjectieve_statusp
```

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	subjectieve_statusp ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. All requested variables entered.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,129 ^a	,017	,015	,87215	,017	13,423	1	794	<,001

a. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	10,210	1	10,210	13,423	<,001 ^b
	Residual	603,957	794	,761		
	Total	614,167	795			

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta	t		Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	1,741	,130		13,344	<,001	1,485	1,997

subjectieve_statusp	,074	,020	,129	3,664	<,001	,034	,113
---------------------	------	------	------	-------	-------	------	------

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

*Regressie analyse model 2:

*Model 2: Duurzaam consumptiegedrag als afhankelijke variabele met de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie met geslacht, leeftijd, inkomen en opleidingsniveau als controlevariabelen.

REGRESSION

```

/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA CHANGE
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) TOLERANCE(.0001)
/NOORIGIN
/DEPENDENT Duurzame_consumptie
/METHOD=ENTER subjectieve_statusp
/METHOD=ENTER leeftijd geslacht_dummy oplcat nettoink_f

```

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	subjectieve_statusp ^b	.	Enter
2	geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. All requested variables entered.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,129 ^a	,017	,015	,87215	,017	13,423	1	794	<,001
2	,306 ^b	,094	,088	,83937	,077	16,807	4	790	<,001

a. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

b. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	10,210	1	10,210	13,423	<,001 ^b
	Residual	603,957	794	,761		
	Total	614,167	795			
2	Regression	57,575	5	11,515	16,344	<,001 ^c
	Residual	556,592	790	,705		
	Total	614,167	795			

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

c. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta	t		Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	1,741	,130		13,344	<,001	1,485	1,997
	subjectieve_statusp	,074	,020	,129	3,664	<,001	,034	,113
2	(Constant)	,845	,192		4,399	<,001	,468	1,222
	subjectieve_statusp	,017	,021	,030	,809	,419	-,025	,059
	leeftijd Age of the household member	,008	,002	,117	3,294	,001	,003	,012
	geslacht_dummy	,172	,063	,095	2,732	,006	,049	,296
	oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,163	,023	,265	7,054	<,001	,117	,208
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	3,926E-5	,000	,052	1,378	,169	,000	,000

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

Excluded Variables^a

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics Tolerance
1	leeftijd Age of the household member	,044 ^b	1,245	,213	,044	,984
	geslacht_dummy	,086 ^b	2,449	,015	,087	,995
	oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,244 ^b	6,862	<,001	,237	,926

nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	,086 ^b	2,310	,021	,082	,881
--	-------------------	-------	------	------	------

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. Predictors in the Model: (Constant), subjectieve_statusp

*Regressieanalyse model 3:

*Model 3: Duurzaam consumptiegedrag als afhankelijke variabele met de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie, de controlevariabelen, en de mediërende variabele mondiale identiteit.

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) TOLERANCE(.0001)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Duurzame_consumptie

/METHOD=ENTER subjectieve_statusp

/METHOD=ENTER leeftijd geslacht_dummy oplcat nettoink_f

/METHOD=ENTER Mondiale_identiteit

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	subjectieve_statusp ^b	.	Enter
2	geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed ^b	.	Enter
3	Mondiale_identiteit ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. All requested variables entered.

Model Summary

Model R R Square Change Statistics

			Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,129 ^a	,017	,015	,87215	,017	13,423	1	794	<,001
2	,306 ^b	,094	,088	,83937	,077	16,807	4	790	<,001
3	,349 ^c	,122	,115	,82689	,028	25,031	1	789	<,001

a. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

b. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

c. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, Mondiale_identiteit

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	10,210	1	10,210	13,423	<,001 ^b
	Residual	603,957	794	,761		
	Total	614,167	795			
2	Regression	57,575	5	11,515	16,344	<,001 ^c
	Residual	556,592	790	,705		
	Total	614,167	795			
3	Regression	74,690	6	12,448	18,206	<,001 ^d
	Residual	539,477	789	,684		
	Total	614,167	795			

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

c. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

d. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, Mondiale_identiteit

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta	t		Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	1,741	,130		13,344	<,001	1,485	1,997
	subjectieve_statusp	,074	,020	,129	3,664	<,001	,034	,113
2	(Constant)	,845	,192		4,399	<,001	,468	1,222
	subjectieve_statusp	,017	,021	,030	,809	,419	-,025	,059
	leeftijd Age of the household member	,008	,002	,117	3,294	,001	,003	,012
	geslacht_dummy	,172	,063	,095	2,732	,006	,049	,296
	oplcac Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,163	,023	,265	7,054	<,001	,117	,208

	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	3,926E-5	,000	,052	1,378	,169	,000	,000
3	(Constant)	,583	,196		2,970	,003	,198	,969
	subjectieve_statusp	,012	,021	,022	,585	,559	-,029	,054
	leeftijd Age of the household member	,006	,002	,089	2,519	,012	,001	,010
	geslacht_dummy	,139	,062	,077	2,221	,027	,016	,261
	oplcats Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,155	,023	,253	6,819	<,001	,110	,200
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	4,503E-5	,000	,060	1,603	,109	,000	,000
	Mondiale_identiteit	,177	,035	,171	5,003	<,001	,108	,247

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

Excluded Variables^a

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics Tolerance
1	leeftijd Age of the household member	,044 ^b	1,245	,213	,044	,984
	geslacht_dummy	,086 ^b	2,449	,015	,087	,995
	oplcats Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,244 ^b	6,862	<,001	,237	,926
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	,086 ^b	2,310	,021	,082	,881
	Mondiale_identiteit	,193 ^b	5,579	<,001	,194	,995
2	Mondiale_identiteit	,171 ^c	5,003	<,001	,175	,957

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. Predictors in the Model: (Constant), subjectieve_statusp

c. Predictors in the Model: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcats Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

*Regressie analyse model 4:

*Model 4a: Mondiale identiteit als afhankelijke variabele met de onafhankelijke variabele subjectieve statuspositie.

variabele subjectieve statuspositie en geslacht, leeftijd, inkomen en opleidingsniveau als controlevariabelen.

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA CHANGE

```

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) TOLERANCE(.0001)
/NOORIGIN
/DEPENDENT Mondiale_identiteit
/METHOD=ENTER subjectieve_statusp
/METHOD=ENTER leeftijd geslacht_dummy oplcat nettoink_f.

```

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	subjectieve_statusp ^b	.	Enter
2	geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Mondiale_identiteit

b. All requested variables entered.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,068 ^a	,005	,003	,84542	,005	3,668	1	794	,056
2	,208 ^b	,043	,037	,83091	,039	7,993	4	790	<,001

a. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

b. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,622	1	2,622	3,668	,056 ^b
	Residual	567,499	794	,715		
	Total	570,121	795			
2	Regression	24,695	5	4,939	7,154	<,001 ^c
	Residual	545,426	790	,690		
	Total	570,121	795			

a. Dependent Variable: Mondiale_identiteit

b. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

c. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	2,172	,126		17,171	<,001	1,923	2,420
	subjectieve_statusp	,037	,019	,068	1,915	,056	-,001	,076
2	(Constant)	1,478	,190		7,773	<,001	1,105	1,852
	subjectieve_statusp	,028	,021	,051	1,324	,186	-,014	,069
	leeftijd Age of the household member	,010	,002	,163	4,456	<,001	,006	,015
	geslacht_dummy	,189	,062	,109	3,034	,002	,067	,312
	oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,042	,023	,071	1,838	,066	-,003	,087
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	-3,258E-5	,000	-,045	-1,155	,248	,000	,000

a. Dependent Variable: Mondiale_identiteit

Excluded Variables^a

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics Tolerance
1	leeftijd Age of the household member	,142 ^b	4,024	<,001	,141	,984
	geslacht_dummy	,116 ^b	3,291	,001	,116	,995
	oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,017 ^b	,463	,643	,016	,926
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	-,056 ^b	-1,497	,135	-,053	,881

a. Dependent Variable: Mondiale_identiteit

b. Predictors in the Model: (Constant), subjectieve_statusp

Bijlage 3 - Assumptiecontrole, multicollineariteit en uitbijters

*Assumptiecontrole.

* De assumptie van onafhankelijke waarden: Voor dit onderzoek is gebruikgemaakt van data uit het LISS-panel, dat bestaat uit leden van willekeurig geselecteerde huishoudens in Nederland. Aangezien leden binnen één huishouden onderling afhankelijk kunnen zijn, is ervoor gekozen om uitsluitend de huishoudhoofden te selecteren, waardoor er dus per huishouden maar één respondent in de steekproef zit. Hierdoor is de assumptie van onafhankelijke observaties niet geschonden.

*Hieronder is een regressieanalyse gedaan om zo de assumpties van lineariteit, homoscedastiteit en normaliteit te toetsen. Ook zijn de VIF scores toegevoegd voor de multicollineariteit en de Cook's distance en leverage voor de uitbijters.

REGRESSION

```
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) TOLERANCE(.0001)
/NOORIGIN
/DEPENDENT Duurzame_consumptie
/METHOD=ENTER leeftijd geslacht_dummy oplcat nettoink_f
/METHOD=ENTER subjectieve_statusp
/METHOD=ENTER Mondiale_identiteit
/PARTIALPLOT ALL
/SCATTERPLOT=(*ZRESID ,*ZPRED)
/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID)
/SAVE COOK LEVER DFBETA DFFIT.
```

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, leeftijd Age of the household member, geslacht_dummy, oplcat Level of education in CBS	.	Enter

	(Statistics Netherlands) categories ^b		
2	subjectieve_status ^b	.	Enter
3	Mondiale_identiteit ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. All requested variables entered.

Model Summary^d

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,305 ^a	,093	,088	,83919
2	,306 ^b	,094	,088	,83937
3	,349 ^c	,122	,115	,82689

a. Predictors: (Constant), nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, leeftijd Age of the household member, geslacht_dummy, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories

b. Predictors: (Constant), nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, leeftijd Age of the household member, geslacht_dummy, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, subjectieve_statusp

c. Predictors: (Constant), nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, leeftijd Age of the household member, geslacht_dummy, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, subjectieve_statusp, Mondiale_identiteit

d. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	57,113	4	14,278	20,275	<,001 ^b
	Residual	557,053	791	,704		
	Total	614,167	795			
2	Regression	57,575	5	11,515	16,344	<,001 ^c
	Residual	556,592	790	,705		
	Total	614,167	795			
3	Regression	74,690	6	12,448	18,206	<,001 ^d
	Residual	539,477	789	,684		
	Total	614,167	795			

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. Predictors: (Constant), nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, leeftijd Age of the household member, geslacht_dummy, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories

c. Predictors: (Constant), nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, leeftijd Age of the household member, geslacht_dummy, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, subjectieve_statusp

d. Predictors: (Constant), nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, leeftijd Age of the household member, geslacht_dummy, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, subjectieve_statusp, Mondiale_identiteit

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	,903	,178		5,068	<,001		
	leeftijd Age of the household member	,008	,002	,122	3,496	<,001	,937	1,068
	geslacht_dummy	,172	,063	,095	2,732	,006	,943	1,060
	oplcats Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,167	,022	,272	7,449	<,001	,859	1,165
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	4,544E-5	,000	,061	1,656	,098	,857	1,166
2	(Constant)	,845	,192		4,399	<,001		
	leeftijd Age of the household member	,008	,002	,117	3,294	,001	,906	1,103
	geslacht_dummy	,172	,063	,095	2,732	,006	,943	1,060
	oplcats Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,163	,023	,265	7,054	<,001	,812	1,232
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	3,926E-5	,000	,052	1,378	,169	,796	1,257
3	(Constant)	,583	,196		2,970	,003		
	leeftijd Age of the household member	,006	,002	,089	2,519	,012	,884	1,131
	geslacht_dummy	,139	,062	,077	2,221	,027	,933	1,072
	oplcats Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,155	,023	,253	6,819	<,001	,809	1,237
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	4,503E-5	,000	,060	1,603	,109	,794	1,259
	subjectieve_statusp	,012	,021	,022	,585	,559	,818	1,222
	Mondiale_identiteit	,177	,035	,171	5,003	<,001	,957	1,045

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

VIF scores

Om te controleren of de onafhankelijke variabelen niet te veel onderlinge samenhang vertonen, wordt er gekeken naar de VIF-scores van de regressieanalyses. De vuistregel hierbij is dat deze niet hoger mogen zijn dan 4. De VIF-scores zijn allemaal net iets groter dan 1 en liggen allemaal onder de 2. Er is daarom geen sprake van multicollineariteit.

Excluded Variables^a

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics		
						Tolerance	VIF	Minimum Tolerance
1	subjectieve_statusp	,030 ^b	,809	,419	,029	,820	1,219	,796
	Mondiale_identiteit	,172 ^b	5,038	<,001	,176	,959	1,043	,853
2	Mondiale_identiteit	,171 ^c	5,003	<,001	,175	,957	1,045	,794

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. Predictors in the Model: (Constant), nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, leeftijd Age of the household member, geslacht_dummy, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories

c. Predictors in the Model: (Constant), nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, leeftijd Age of the household member, geslacht_dummy, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, subjectieve_statusp

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition Index	(Constant)	Variance Proportions					
					leeftijd Age of the household member	geslacht_dummy	oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	subjectieve_statusp	Mondiale_identiteit
1	1	4,140	1,000	,00	,00	,02	,01	,01		
	2	,609	2,607	,00	,00	,81	,00	,03		
	3	,133	5,575	,02	,10	,15	,00	,79		
	4	,099	6,478	,00	,10	,01	,67	,17		
	5	,018	15,017	,97	,80	,01	,32	,00		
2	1	5,090	1,000	,00	,00	,01	,00	,01	,00	
	2	,619	2,867	,00	,00	,83	,00	,02	,00	
	3	,137	6,101	,01	,07	,14	,00	,77	,01	
	4	,099	7,182	,00	,10	,01	,64	,16	,00	
	5	,038	11,578	,01	,23	,00	,15	,04	,89	
	6	,017	17,128	,98	,59	,02	,20	,00	,10	
3	1	5,987	1,000	,00	,00	,01	,00	,00	,00	,00
	2	,620	3,108	,00	,00	,82	,00	,02	,00	,00
	3	,162	6,080	,00	,03	,14	,02	,56	,00	,17
	4	,100	7,750	,00	,05	,02	,63	,28	,00	,02
	5	,077	8,802	,02	,14	,00	,01	,11	,06	,76
	6	,038	12,607	,01	,27	,00	,16	,03	,84	,01
	7	,017	18,811	,97	,51	,01	,18	,00	,10	,03

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

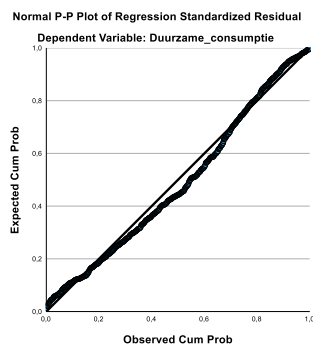
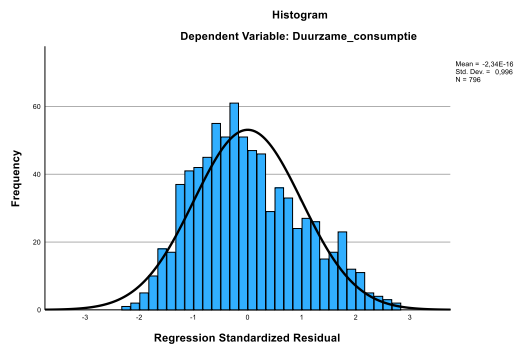
Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	1,2865	3,0656	2,2054	,30651	796

Std. Predicted Value	-2,998	2,806	,000	1,000	796
Standard Error of Predicted Value	,040	,316	,074	,022	796
Adjusted Predicted Value	1,2951	3,0821	2,2056	,30693	796
Residual	-1,85344	2,33051	,00000	,82376	796
Std. Residual	-2,241	2,818	,000	,996	796
Stud. Residual	-2,252	2,837	,000	1,001	796
Deleted Residual	-1,87088	2,36126	-,00023	,83109	796
Stud. Deleted Residual	-2,258	2,850	,000	1,002	796
Mahal. Distance	,882	115,026	5,992	6,134	796
Cook's Distance	,000	,027	,001	,002	796
Centered Leverage Value	,001	,145	,008	,008	796

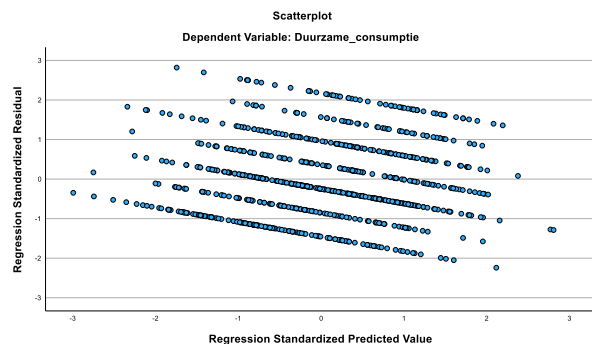
a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

Charts

Normaliteit

Dan wordt er nog gekeken naar de assumptie van normaliteit. Hierbij wordt er gekeken naar het histogram en de pp-plot hierboven. Uit het histogram is te halen dat het een normale verdeling is, maar wel met een wat linksscheve verdeling. Ook is op de pp-plot te zien dat het niet helemaal normaal over de lijn loopt. Echter, dit lijkt niet problematisch. De verdeling lijkt normaal verdeeld en daarom wordt de assumptie van normaliteit niet geschonden

Lineariteit

Aan de hand van de residual plots is vervolgens gekeken naar de assumptie van lineariteit. Voor lineariteit is het noodzakelijk dat er sprake is van een willekeurige spreiding rondom het gemiddelde nul. In de residual plot is te zien dat er een patroon van evenwijdige lijnen. Dit duidt erop dat er geen willekeurige spreiding is rond de nullijn, wat dus kan wijzen op een schending van de assumptie van lineariteit.

Homoscedasticiteit

Wat betreft de assumptie van homoscedasticiteit lijkt er geen sprake van een sterke schending, aangezien de spreiding van de residuen redelijk constant is. Er is te zien dat de residuen ongeveer gelijk verdeeld zijn, er is geen sprake van een grote afwijking. De assumptie van homoscedasticiteit wordt daarom in het model niet geschonden.

*Uitbijters

Ten eerste wordt aan alle cases een nummer gegeven, zo kan er later gekeken worden welke cases eruit gehaald moeten worden.

```
COMPUTE ID=$CASENUM.
EXECUTE.
```

* Bij de cook's distance wordt er gekeken welke cases uitwijken in de x- en y-richting. Cases die mogelijk problematisch zijn, zijn cases met een waarde van $4/n = 4/796 = 0,00502$.

* Hieronder is een nieuwe variabele aangemaakt, namelijk 'highcook'. Wanneer de waarde van de cook's distance hoger was dan 0,00502, werd hier een 1 aan toegediend. In totaal waren dit 36 cases. Dit is te zien in de frequentietabel.

```
COMPUTE Highcook=COO_1 > 0.00502.
EXECUTE.
```

```
FREQUENCIES VARIABLES=Highcook
  /HISTOGRAM NORMAL
  /ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

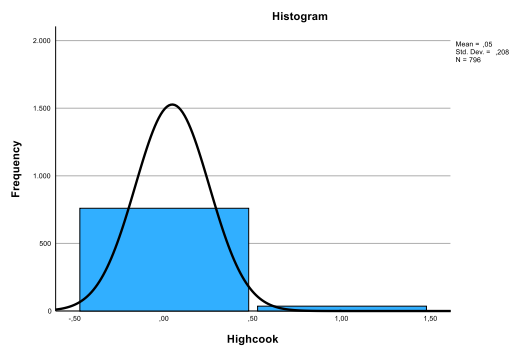
Statistics

Highcook

N	Valid	796
	Missing	0

Highcook

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	760	95,5	95,5	95,5
	1,00	36	4,5	4,5	100,0
	Total	796	100,0	100,0	

*Dan wordt er gekeken naar de leverage. Deze waarde geeft aan hoeveel invloed een case heeft op het voorspelde regressiemodel.

*Een casenummer met een hoge waarde leverage heeft een grote invloed op de ligging van de regressielijn. De vuistregel voor een te hoge leverage waarde is: $3p / n = 3 \cdot 7 / 796 = 0,02638$. Dit zijn in totaal 12 cases. Te zien in de frequentietabel.

```
COMPUTE Highlev=LEV_1 > 0.02638.
EXECUTE.
```

```
FREQUENCIES VARIABLES=Highlev
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Frequencies

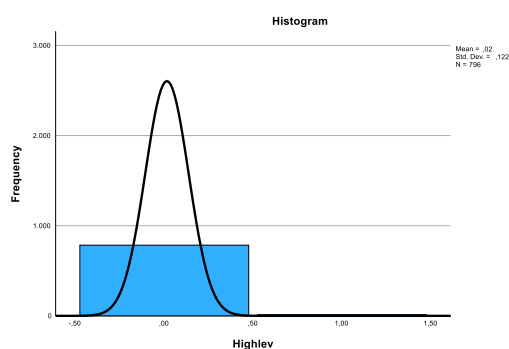
Statistics

Highlev

N	Valid	796
	Missing	0

Highlev

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	784	98,5	98,5	98,5
	1,00	12	1,5	1,5	100,0
	Total	796	100,0	100,0	

*Tot slot worden de twee nieuwe variabelen met de hoge waarden van cook's distance en leverage samengevoegd tot één variabele, om zo te kijken welke cases op beide hoog scoren. In de frequentietabel is te zien dat dit er 4 zijn.

```
COMPUTE Cooklev=Highcook & Highlev.
EXECUTE.
```

```
FREQUENCIES VARIABLES=Cooklev
/HISTOGRAM NORMAL
```

/ORDER=ANALYSIS.

Frequencies

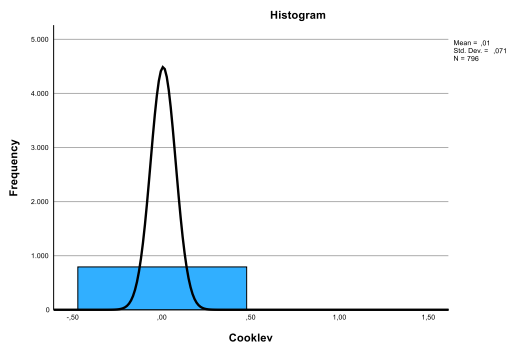
Statistics

Cooklev

N	Valid	796
	Missing	0

Cooklev

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	792	99,5	99,5	99,5
	1,00	4	,5	,5	100,0
	Total	796	100,0	100,0	

*Vervolgens willen we deze uitbijters er nog uithalen. Door de dataset te sorteren op 'cooklev', wordt er gekeken welke cases dit zijn. Dit is te zien aan 'ID'.

DATASET ACTIVATE DataSet1.

SORT CASES BY Cooklev(D).

*Uiteindelijk zijn dit 955, 1689, 3130, 5585. Deze zijn hieronder in een overzichtelijke tabel weergegeven.

ID-nummer	Cook's distance	Leverage
955	0,00645	0,03682
1689	0,00746	0,14469
3130	0,01647	0,04127
5585	0,02726	0,08211

*Hieronder wordt een nieuwe steekproef uitgevoerd, met de uitbijters eruit gehaald.

USE ALL.

COMPUTE filter_\$=(positie = 1 & aab22a_m > 1 & obs = 1 & ID ~= 955 & ID ~= 1689 & ID ~= 5585 & ID

VARIABLE LABELS filter_\$ 'positie = 1 & aab22a_m > 1 & obs = 1 & ID ~= 955 & ID ~= 1689 & ID ~= '+
'5585 & ID ~= 3130 (FILTER)'.
'5585 & ID ~= 3130 (FILTER)'.

VALUE LABELS filter_\$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.

FORMATS filter_\$ (f1.0).

FILTER BY filter_\$.

EXECUTE.

*De regressieanalyse van de laatste modellen zijn opnieuw gedaan, hieruit komen geen waarden die veel invloed hebben op de resultaten.

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) TOLERANCE(.0001)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Duurzame_consumptie

/METHOD=ENTER subjectieve_statusp

/METHOD=ENTER leeftijd geslacht_dummy oplcat nettoink_f

/METHOD=ENTER Mondiale_identiteit

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	subjectieve_status ^b	.	Enter
2	geslacht_dummy, . leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed ^b	.	Enter
3	Mondiale_identiteit ^b	.	Enter

- a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie
b. All requested variables entered.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,129 ^a	,017	,015	,87295	,017	13,268	1	790	<,001
2	,307 ^b	,095	,089	,83975	,078	16,926	4	786	<,001
3	,355 ^c	,126	,120	,82544	,032	28,491	1	785	<,001

a. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

b. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

c. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, Mondiale_identiteit

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	10,111	1	10,111	13,268	<,001 ^b
	Residual	602,014	790	,762		
	Total	612,125	791			
2	Regression	57,854	5	11,571	16,408	<,001 ^c
	Residual	554,271	786	,705		
	Total	612,125	791			
3	Regression	77,266	6	12,878	18,900	<,001 ^d
	Residual	534,859	785	,681		
	Total	612,125	791			

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

c. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

d. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed, Mondiale_identiteit

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta	t		Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	1,739	,133		13,105	<,001	1,478	1,999
	subjectieve_statusp	,074	,020	,129	3,643	<,001	,034	,114
2	(Constant)	,859	,193		4,459	<,001	,481	1,237
	subjectieve_statusp	,011	,022	,019	,508	,612	-,032	,054
	leeftijd Age of the household member	,008	,002	,117	3,273	,001	,003	,012
	geslacht_dummy	,180	,063	,100	2,850	,004	,056	,305

	oplcatt Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,158	,024	,256	6,684	<,001	,111	,204
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	5,965E-5	,000	,072	1,831	,067	,000	,000
3	(Constant)	,582	,196		2,967	,003	,197	,968
	subjectieve_statusp	,002	,022	,004	,105	,916	-,040	,045
	leeftijd Age of the household member	,006	,002	,087	2,462	,014	,001	,010
	geslacht_dummy	,148	,063	,082	2,367	,018	,025	,271
	oplcatt Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,149	,023	,242	6,386	<,001	,103	,194
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	7,440E-5	,000	,090	2,315	,021	,000	,000
	Mondiale_identiteit	,191	,036	,183	5,338	<,001	,121	,261

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

Excluded Variables^a

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics Tolerance
1	leeftijd Age of the household member	,044 ^b	1,240	,215	,044	,982
	geslacht_dummy	,085 ^b	2,414	,016	,086	,996
	oplcatt Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,242 ^b	6,783	<,001	,235	,922
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	,117 ^b	3,070	,002	,109	,847
	Mondiale_identiteit	,199 ^b	5,729	<,001	,200	,993
2	Mondiale_identiteit	,183 ^c	5,338	<,001	,187	,950

a. Dependent Variable: Duurzame_consumptie

b. Predictors in the Model: (Constant), subjectieve_statusp

c. Predictors in the Model: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcatt Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) TOLERANCE(.0001)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Mondiale_identiteit

/METHOD=ENTER subjectieve_statusp

/METHOD=ENTER leeftijd geslacht_dummy oplcat nettoink_f.

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	subjectieve_status ^b	.	Enter
2	geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Mondiale_identiteit

b. All requested variables entered.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,084 ^a	,007	,006	,83906	,007	5,609	1	790	,018
2	,223 ^b	,050	,044	,82287	,043	8,845	4	786	<,001

a. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

b. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	3,949	1	3,949	5,609	,018 ^b
	Residual	556,171	790	,704		
	Total	560,120	791			
2	Regression	27,905	5	5,581	8,242	<,001 ^c
	Residual	532,215	786	,677		
	Total	560,120	791			

a. Dependent Variable: Mondiale_identiteit

b. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp

c. Predictors: (Constant), subjectieve_statusp, geslacht_dummy, leeftijd Age of the household member, oplcat Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	2,107	,128		16,522	<,001	1,856	2,357
	subjectieve_statusp	,046	,020	,084	2,368	,018	,008	,085
2	(Constant)	1,447	,189		7,668	<,001	1,077	1,818
	subjectieve_statusp	,047	,022	,084	2,159	,031	,004	,089
	leeftijd Age of the household member	,010	,002	,161	4,400	<,001	,005	,014
	geslacht_dummy	,170	,062	,098	2,739	,006	,048	,292
	oplcatt Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,048	,023	,082	2,083	,038	,003	,094
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	-7,721E-5	,000	-,098	-2,418	,016	,000	,000

a. Dependent Variable: Mondiale_identiteit

Excluded Variables^a

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics Tolerance
1	leeftijd Age of the household member	,139 ^b	3,932	<,001	,139	,982
	geslacht_dummy	,116 ^b	3,292	,001	,116	,996
	oplcatt Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,011 ^b	,303	,762	,011	,922
	nettoink_f Personal net monthly income in Euros, imputed	-,103 ^b	-2,680	,008	-,095	,847

a. Dependent Variable: Mondiale_identiteit

b. Predictors in the Model: (Constant), subjectieve_statusp